

**CENTRUM PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉHO
PORADENSTVA A PREVENČIE**
Letná 66, 052 01 Spišská Nová Ves

Súbor rozvíjajúcich aktivít pre deti predškolského veku

Vypracoval kolektív odborných zamestnancov CPPPaP

2020

OBSAH

Úvod.....	3
Zraková percepcia.....	4
Sluchová percepcia.....	18
Priestorová a smerová orientácia.....	23
Matematické a číselné predstavy.....	33
Reč, slovná zásoba, fonematické uvedomovanie.....	41
Hrubá motorika, jemná motorika.....	45
Grafomotorika a vizuomotorika.....	50
Pamäť, myslenie, pozornosť.....	77

Milí rodičia, vážené pani učiteľky,

vaše dieťa, ktoré má začať od septembra budúceho školského roka chodiť do školy, bolo vyšetrené odborným zamestnancom nášho zariadenia (psychológom alebo špeciálnym pedagógom) v prostredí materskej školy, ktorú vaše dieťa aktuálne navštevuje. Vaše dieťa sa zúčastnilo na tzv. depistážnom vyšetrení, ktorého cieľom je zmapovať úroveň jednotlivých schopností potrebných pre úspešné zvládnutie požiadaviek školy.

Na základe tohoto vyšetrenia bolo zistené, že niektoré výkony vášho dieťaťa nie sú ešte na takej úrovni, aby dieťa po nástupe do 1. triedy zvládlo všetky nároky školy bez problémov. Zlepšiť tieto oblasti mu v prvom rade pomôžu pedagógovia vo vašej materskej škole, ktorí boli rovnako ako aj vy informovaní o oblastiach vyžadujúcich zvýšenú stimuláciu a rozvíjanie. V druhom rade je potrebné, aby sa do výchovy a vzdelávania dieťaťa zapojila značnou mierou aj jeho rodina.

Oblasť, ktoré je potrebné stimulovať je niekoľko. Nedajú sa od seba oddeliť, veľmi často sa prekrývajú a význačne spolu súvisia (napr. schopnosť primeranej pozornosti pozitívne dieťa ovplyvní v pracovnej výdrži a schopnosti úlohu dokončiť), napriek tomu ich môžeme cielene cvičiť. Tam, kde nestačí bežnou formou rozvíjať jednotlivé funkcie detí - v niektorých prípadoch vývoj neprebíha celkom rovnomerne - je treba s dieťaťom pracovať pravidelne a cielene.

Predkladáme Vám preto súbor rozvíjajúcich aktivít, ktorý vám môže pomôcť prostredníctvom pravidelného cvičenia rozvinúť u vášho dieťaťa jednotlivé funkcie, dôležité pri zvládaní požiadaviek školského systému.

Na začiatok si prečítajte zopár rád ako s dieťaťom doma pracovať:

1. Každý deň venujte približne pol hodiny cielenej aktivite s dieťaťom. Striedajte ťažšie cvičenia s ľahšími a tak predchádzajte únave dieťaťa. Dieťa by sa malo vydržať sústrediť cca 20 minút.
2. Nepracujte s dieťaťom keď je unavené, alebo choré. Pokúste sa priviesť ho k práci formou hry, chváľte ho, povzbudzujte, motivujte, odmeňujte.
3. Začínajte s úlohami, ktoré dieťa ovláda a pri ktorých je úspešné. Postupne zvyšujte náročnosť úloh.
4. Nemusíte trénovať denne všetky uvedené cvičenia. Tie úlohy, v ktorých sa dieťaťu nedarí, je vhodné častejšie skúšať a opakovať.
5. Nikdy nedávajte dieťaťu negatívnu spätnú väzbu, ak sa mu v niečom nedarí. Dieťa môžete odmeňovať symbolickými odmenami – nálepkou, červeným bodom, hviezdíčkom, pečiatkou.

Ak sa vyskytnú s dieťaťom pri práci nejaké problémy, s ktorými si neviete poradiť, obráťte sa na učiteľku vášho dieťaťa v materskej škole, alebo na naše zariadenie, radi vám poradíme a pomôžeme.

ZRAKOVÁ PERCEPCIA (vnímanie)

(spracovala Mgr. Klaudia Gondová, psychológ)

Dominantné postavenie pri vnímaní má náš zrak, vďaka ktorému dokážeme prijímať až 90% informácií z nášho okolia. Zrakové vnímanie sa delí na jednotlivé oblasti, ktoré sa vekom postupne vyvíjajú:

1. **Schopnosť ľavopráveho pohybu očí** - v období okolo 6 rokov sa oko pohybuje plynule hore, dolu, vpravo i vľavo, čo je predpokladom sledovania ruky pri písomnom a kresbovom prejave.
2. **Zrakové rozlišovanie (diferenciácia)** zahŕňa schopnosť rozlišovať:
 - jednotlivé prvky a ich detaily (farbu, veľkosť, množstvo),
 - figúru a pozadie (rozlišovanie predmetov, písmen, čísel na pozadí),
 - podobné alebo obrátené tvary (napríklad písmená a číslice), aby nedochádzalo k ich zámene.
3. **Oblasť zrakovej analýzy a syntézy** - je to schopnosť rozkladať celok na prvky a z nich opätovne skladať zmysluplný celok. Dieťa v predškolskom veku je tak schopné zamerať sa na jeden detail, ktorý dokáže vnímať ako súčasť celku (napr. triediť predmety podľa farby, veľkosti). V škole je táto oblasť zrakového vnímania nevyhnutná pri odpise, prepise a diktáte.
4. **Zraková pamäť** - umožňuje dieťaťu vnímať, prijímať, uchovávať a znovu vybavovať jednotlivé predmety a symboly. Dieťa si tak dokáže vybaviť napríklad tvar písmen alebo číslic. Úzko súvisí aj s pozornosťou pri učení.
5. **Pravolevá orientácia a orientácia v priestore**

Ako zistíme, že dieťa má oslabené zrakové vnímanie? V predškolskom veku sa oslabenie môže prejavovať napríklad takto:

- dieťa videné nesprávne analyzuje - na liste papiera s veľkou námahou medzi krúžkami a štvorcami vyhľadáva krížiky,
- odmieta omaľovánky a všeobecne kreslenie či skladať puzzle,
- ak ho požiadate, aby prinieslo bábiku, tak stojí bezradne pred skrinkou s hračkami,
- v skupinke detí nespozoruje svojho kamaráta.

Neskôr v školskom veku môže mať dieťa následne problém s písaním symbolov (číslie, písmená), nevie si vybaviť ich tvar, zamieňa si písmená tvarovo podobné, prehadzuje poradie písmen v slove a podobne. Stáva sa to základným predpokladom pre vznik ťažkosti v učení. Učenie je potom únavné a vyčerpávajúce. Dieťa môže získať odpor k týmto činnostiam, príp. ich úplne odmieta.

Vráťme sa k predškolskému veku, kedy dôvodom oslabenia zrakového vnímania je nezrelosť, ktorá si vyžaduje ciele stimuláciu nielen v materskej škole, ale aj v domácom prostredí.

Hry a cvičenia zamerané na rozvoj zrakového vnímania:

- Kto skôr uvidí...? - napríklad na prechádzke môžete súťažiť, kto skôr uvidí napr. nákladné auto, ženu v červenom kabáte, listnatý strom ...

- Čo sa zmenilo? - deti si dobre prezrú miestnosť, potom ich pošleme za dvere. Niečo v miestnosti zmeníme, schováme alebo pridáme. Po návrate deti súťažia, kto skôr spozná zmenu. Iný variant tejto hry je „Čo sa na mne zmenilo?“ Tieto hry cvičia tiež pozornosť, pamäť.
- Kimova hra - na stôl položíme niekoľko predmetov napríklad kľúče, ceruzku, gumu, gombík, loptičku. Ukážeme ich deťom. Potom predmety zakryjeme a jeden z nich zoberieme. Po odkrytí dieťa háda, ktorá vec zmizla. Môžeme aj naopak niektorú vec pridať. Prípadne po zakrytí predmetov má dieťa vymenovať všetky predmety, ktoré si zapamätalo. Cvičíme tým pozornosť aj zrakovú pamäť.
- Vyhľadávanie - menujeme nejaký predmet v miestnosti, deti ho vyhľadávajú očami. Potom k nemu bežia a snažia sa ho dotknúť. Vyhráva ten hráč, ktorý bol prvý. Obmenou je hra „Vyhľadávanie predmetov v miestnosti podľa farby, materiálu, veľkosti“ - napríklad povedz, čo je v miestnosti z dreva, z látky..., čo je zelené, červené..., čo je malé...
- Čím sme rovnakí?/ Čím sa líšime? - dvojica detí sa postaví proti sebe a snaží sa vyhľadať čo najviac vecí, ktoré majú rovnaké, ktorými sa od seba líšia. Napr. farba očí, oblečenie a podobne...
- Skladanie obrázkov zo zápaličiek alebo špajdlí - skladáme jednoduché obrázky /domček, vláčik.../. Môžeme postupovať podľa vzoru, podľa diktátu a samostatne, alebo vopred pripraviť obrázky, v ktorých bude jedna zápalka chýbať a dieťa ju bude mať za úlohu doplniť.
- Hľadanie skrytého predmetu - predmet schováme na viditeľné, ale nenápadné miesto (napríklad vázu, vankúš a podobne).
- Rozlišovanie predmetov podľa veľkosti, farby tvaru - do misky nasypeme gombíky – dieťa na dve kôpky rozdelí malé i veľké, potom vyhľadáva najmenší alebo najväčší gombík, potom ich triedi do skupiniek podľa farby, tvaru. Takto môžeme triediť aj geometrické tvary. Predmety môžeme rozdeliť aj podľa rôzneho materiálu - drevené, plastové, kovové, látkové.
- Skladanie rozstrihaných obrázkov - môžeme použiť známe obrázky či pohľadnice. Tie rozstriháme spočiatku na menší počet /2-3/ kúskov, neskôr na väčší počet /5-7/kúskov. Kúsky zamiešame, dieťa z nich skladá obrázok. Postupne prechádzame ku skladaniu skladačiek typu „Puzzle“, najprv drevených alebo plastových, postupne jednoduchších papierových.
- Vyhľadávanie dvojíc rovnakých obrázkov - použijeme rôzne druhy hry pexeso alebo domino. Začíname s vyhľadávaním 3-6 dvojíc, postupne pridávame.
- Spájanie rovnakých prvkov na obrázku čiarou - deti spoja čiarou napr. skupinu hrušiek, jabĺčok, geometrické tvary, prípadne písmenká či čísla.
- Škrtenie rozdielných prvkov na obrázku - deti škrtajú prvok, ktorý sa do obrázku nehodí (prvky používame najskôr v rade, potom „rozhádzané“ na obrázku). Napr. v

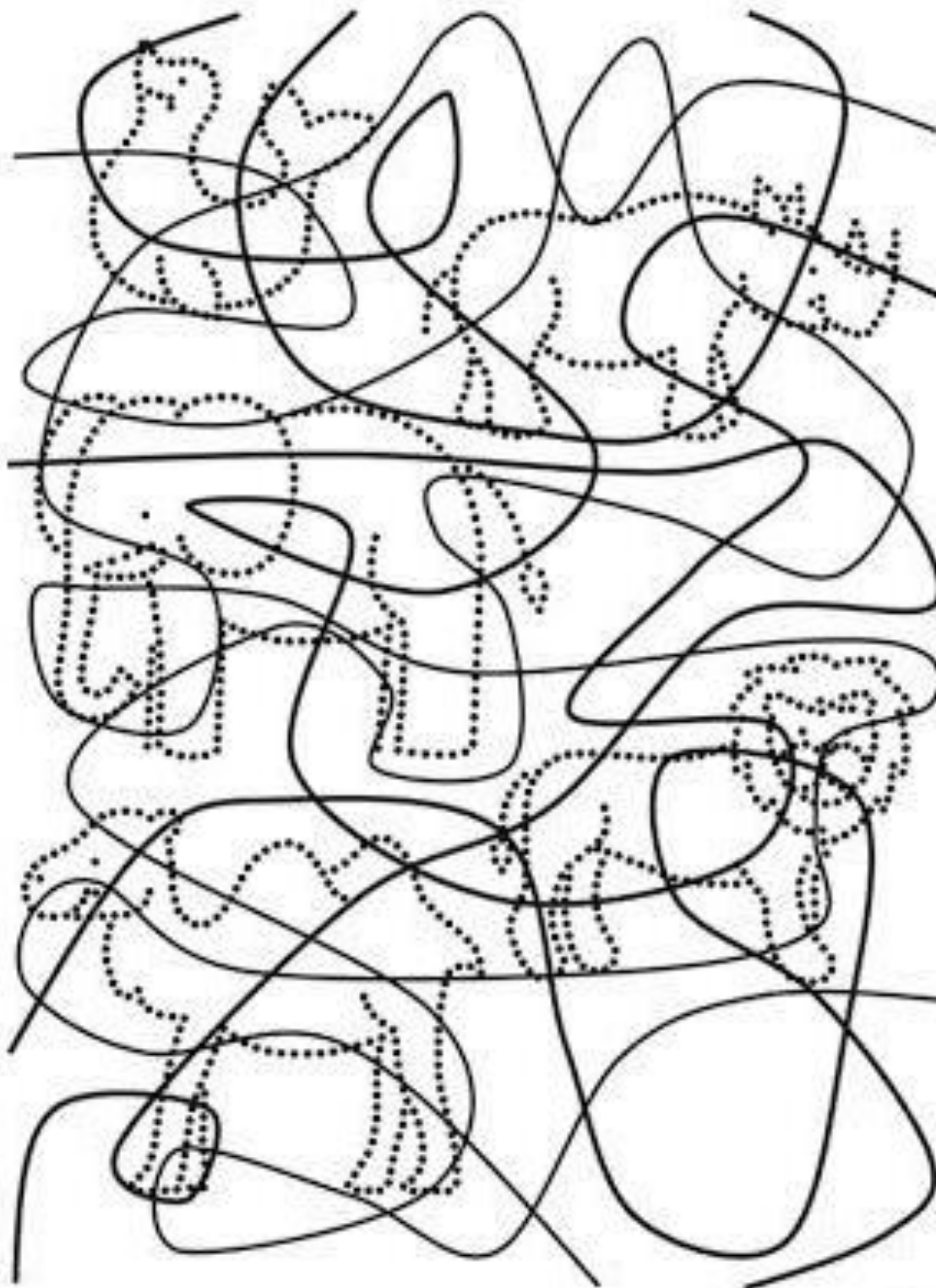
skupine psov odlíšime mačku alebo použijeme aj reálne predmety ako korálky, kocky, cestoviny, gombíky).

- Hľadanie rozdielov na dvoch zdanlivo rovnakých obrázkoch - vyhľadávanie, čo sa na obrázkoch zmenilo? Čo chýba? Čoho je najviac? (najprv jednoduchších, potom zložitejších).
- Nedokreslené obrázky - dieťa hovorí, čo na obrázkoch chýba, prípadne to dokreslí. Spočiatku použijeme úplný vzor, ktorý potom zakryjeme a ukážeme nedokreslený, potom ukazujeme už len nedokreslené obrázky bez ukazovania úplného vzoru.
- Hľadanie cesty bludiskom - vid' pracovný list v prílohe.
- Tieňové obrázky - deti poznávajú predmet podľa tieňa s predlohou alebo bez predlohy.
- Labyrint nití - na biely papier položíme 3 rôznofarebné nite tak, aby sa všelijako krížili. Dieťa má prstom sledovať každú niť od začiatku až po koniec.

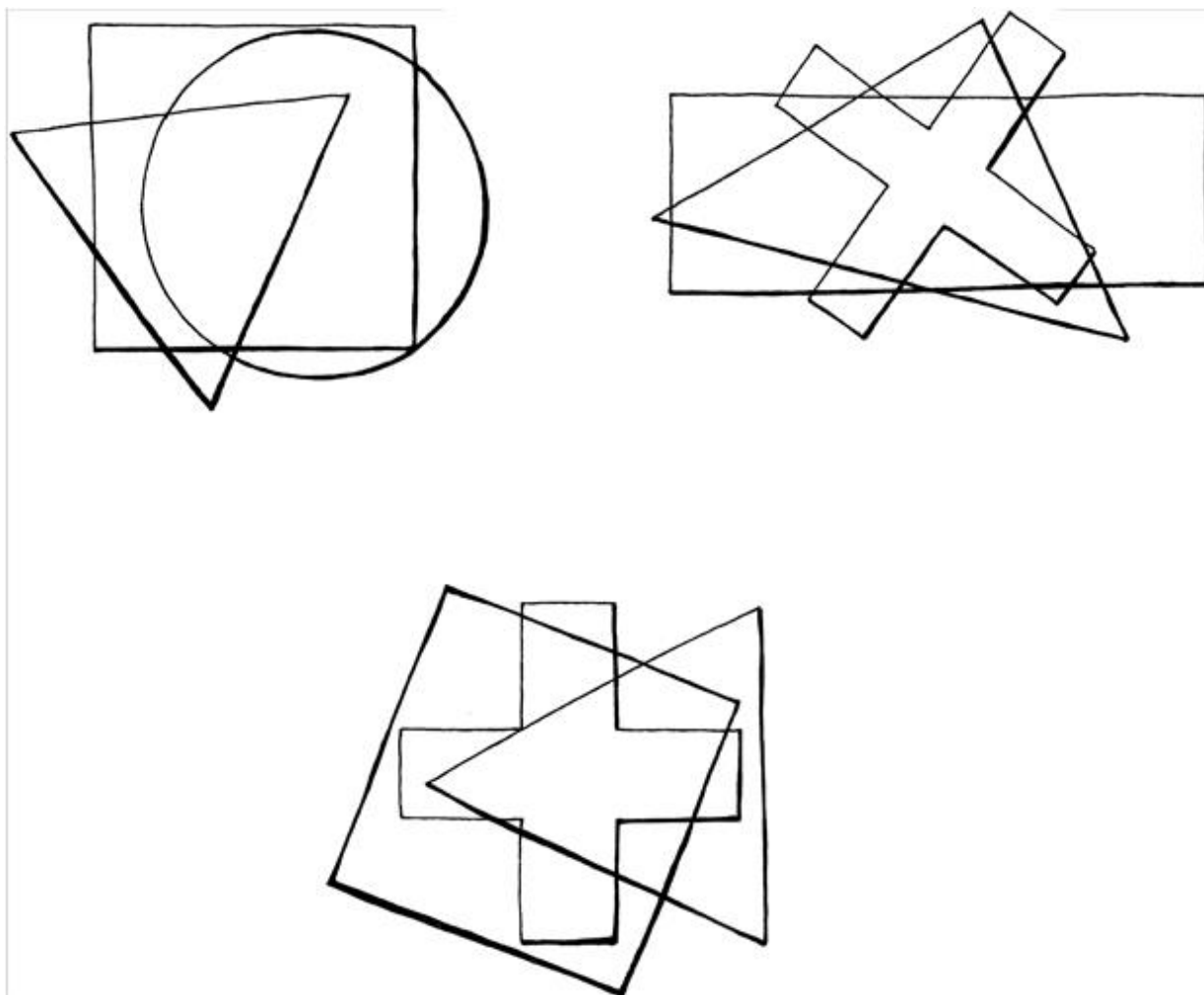
Na prácu z hore uvedených cvičení môžete použiť aj pracovné listy, ktoré sú uvedené v prílohách, pracovný zošit Kuliferdo – na rozvoj školskej zrelosti pre deti v MŠ alebo rôzne detské časopisy.

Na nasledujúcich stránkach nájdete pracovné listy zamerané na rozvoj zrakového vnímania.

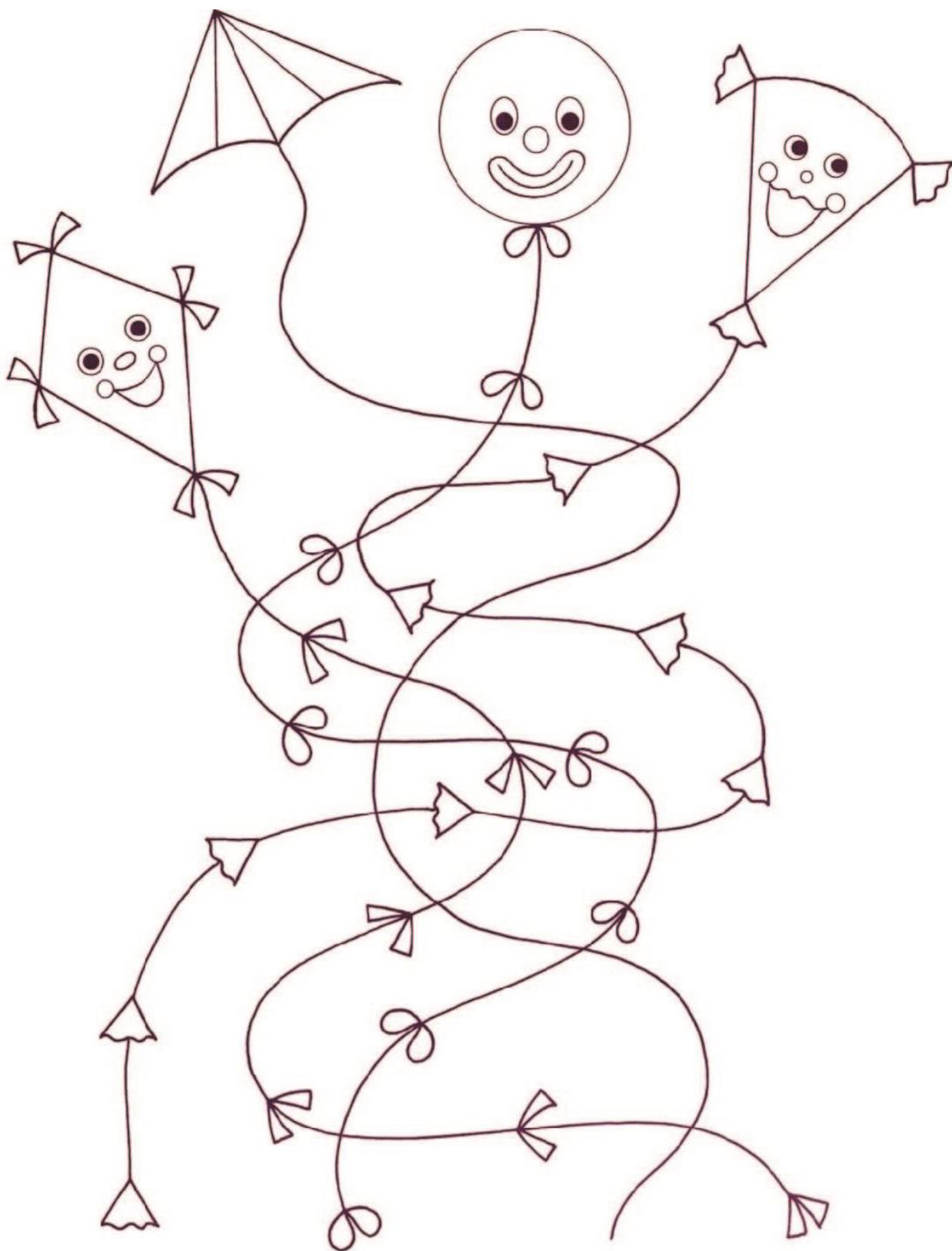
Pomenuj vybodkované zvieratá, obťahni ich a vyfarbi.

Popíš, aké obrázky (tvary) sú cez seba nakreslené. V prvom zafarbi červenou farbou štvorec, v druhom zelenou trojuholník, v poslednom modrou krížik.

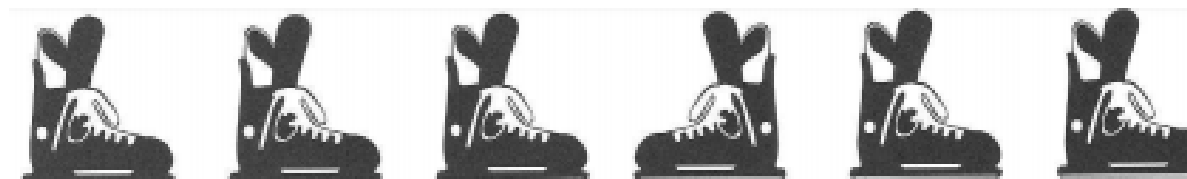
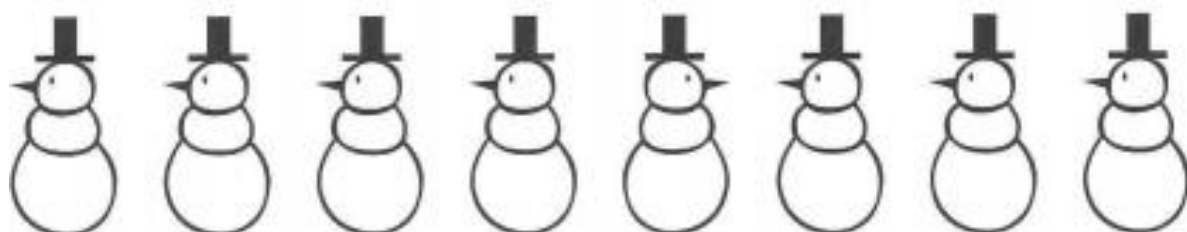
Draci na oblohe sa do seba zamotali. Obtiahni chvost každého draka inou farbou, aby sa mohli lepšie rozmotat’.

Prekresli obrázok čo najlepšie ako vieš.

Ktorý obrázok v rade je iný? Zakrúžkuj ho.

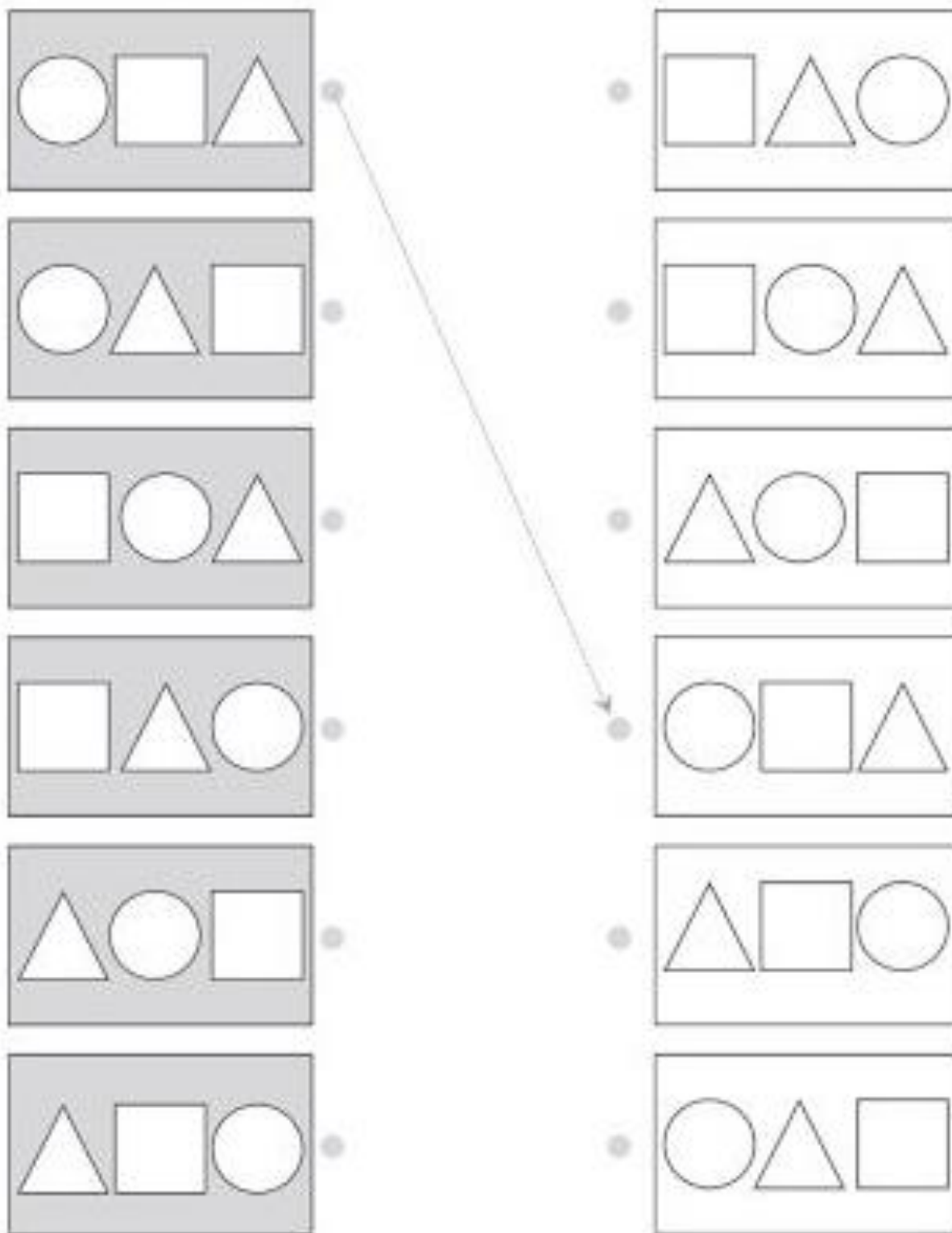
Kuliferdo pri prekresľovaní horného obrázku niečo poplietol. Medzi obrázkami nájdí 10 rozdielov.

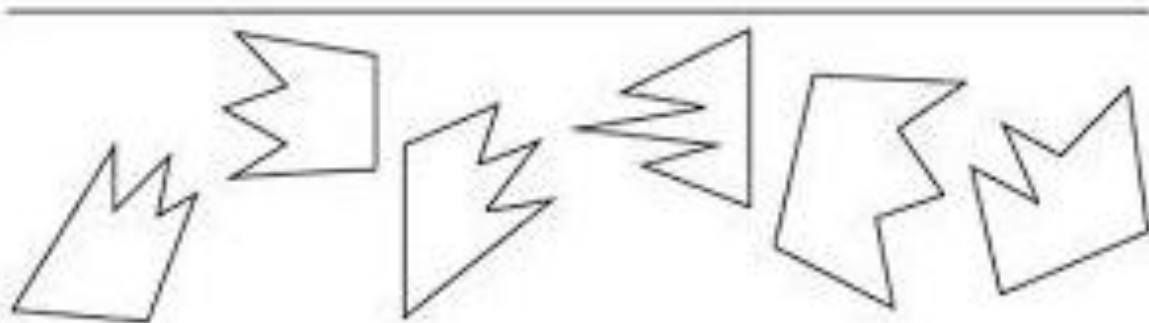
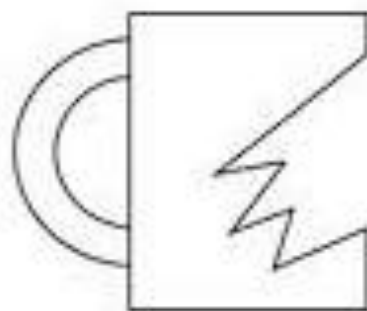
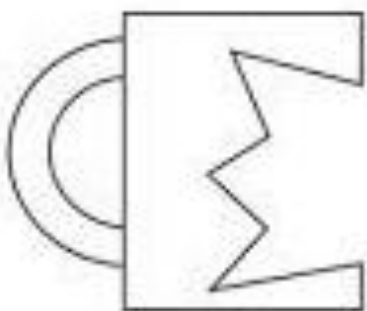
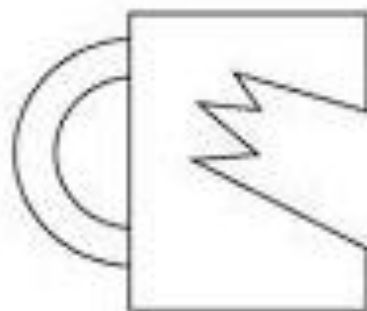
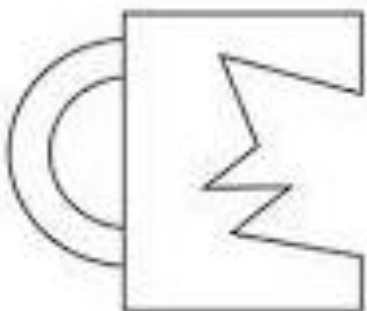
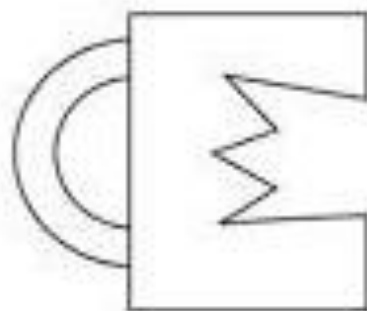
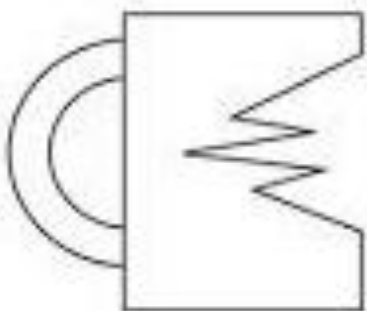
Ponožky sa nám pri praní pomiešali. Nájdi vždy rovnaké ponožky a zakrúžkuj ich rovnakou farbou a potom vyfarbi.

Priamou čiarou spoj obrázky s rovnakým poradím tvarov. Všetky kruhy vyfarbi červenou farbou. Všetky trojuholníky zelenou farbou a všetky štvorce modrou farbou.

Náročná úloha! Nájdi správne črepiny, ktoré by zapadli do rozbitých hrnčekov. Črepiny vystrihni a prilep. Nakoniec hrnčeky vyfarbi.

Použité zdroje:

BENDÁROVÁ, J.: Zrakové vnímání. Optická diferenciacie I. DYS-centrum Praha o. s. Praha, 4. vydání, 2011.

BOROVSKÁ, M.: Intervenčná činnosť špeciálneho pedagóga pri rozvíjaní zrakovej percepcie. Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava, 2014.

GOŠOVÁ, V.: Kuliferdo na rozvoj školskej zrelosti pre deti v MŠ. Súbor 8 pracovných zošitov. Dr. Josef Raabe s.r.o., 2013.

GUZIOVÁ, K., ĎURÍKOVÁ, E.: Stimulačný program pre deti vo veku od piatich do siedmich rokov. Metodicko-pedagogické centrum v Prešove, Prešov, 2014. ISBN 978-80565-0374-4.

GUZIOVÁ, K.: Rozvíjajúci program pre deti s odloženou povinnou školskou dochádzkou v materských školách. Bratislava: Ministerstvo školstva, 2005.

KREJČOVÁ, K., PECHANCOVÁ, J.: Zrakové vnímání. Pracovní sešit 3. Kuliferda a jeho svět. Dr. Josef Raabe s.r.o., 2013.

ŽÁČEKOVÁ, Z.: Vývin, prejavy oslabenia a rozvíjanie vizuálnej percepcie. Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava, 2015.

SLUCHOVÁ PERCEPCIA (vnímanie)

(spracovala Mgr. Dana Katová, psychológ)

Percepcia - zmyslové vnímanie. Sluchová percepcia - vnímanie sluchom. Jedná sa o schopnosť prijímať, rozlišovať a interpretovať zvuky rôznej kvality - t.j. rečové aj nerečové.

Aj keď sa všetko u dieťaťa vyvíja normálne, je vhodné pred nástupom do školy sluchové vnímanie precvičovať. Sluchové vnímanie má v rannom a predškolskom veku zásadný význam pre vývin reči. Jeho dozrievanie prebieha medzi piatym a siedmym rokom.

Činnosti v škole si vyžadujú schopnosť počúvať. Dieťa potrebuje vedieť počúvať pokyny, inštrukcie, otázky ako aj výklad učiteľa a porozumieť im. Uvedené informácie prichádzajú najmä sluchovou cestou. U predškolských detí je dôležitá schopnosť koncentrácie na určitý sluchový podnet, ktorý je na pozadí iných zvukov a hluku. Ak majú deti túto schopnosť oslabenú, nedokážu identifikovať požadovaný zvuk a venovať mu pozornosť. Majú problém zachytiť dôležité informácie, pretože vnímajú príliš veľa nepodstatných podnetov (Bednářová, J., Šmardová, V., 2011).

Schopnosť správneho sluchového vnímania sa rozdeľuje do piatich oblastí:

- načúvanie
- sluchová diferenciacia
- vnímanie rytmu
- analýza a syntéza
- sluchová pamäť

1. Načúvanie a sluchová diferenciacia

Veľmi úzko súvisia s koncentráciou pozornosti. Dieťa od malička počúva a učí sa rozlišovať zvuky vo svojom okolí. Učí sa počúvať a rozlišovať napríklad zvuky tela (dýchanie, tlkot srdca, škŕkanie žalúdka), zvuky zvierat, alebo zvuky doliehajúce z ulice, či prírody, z činností v domácnosti...

Jednou z možných aktivít pre nácvik počúvania tak môže byť napodobňovanie a rozlišovanie rôznych zvukov. Napodobňovať sa dajú zvieratá, dopravné prostriedky, hudobné nástroje, ale i mnohé iné zvuky.

Aby bolo napodobňovanie zvukov zaujímavejšie, je možné meniť tón a farbu hlasu. Pri načúvaní zároveň môžu deti precvičovať aj sluchovú orientáciu, napr. nepohybujúce sa a pohybujúce sa zdroje zvuku. Cvičenia treba začínať tými nepohybujúcimi sa. Ak dieťa úlohy zvládne, možno prejsť k ťažším úlohám - použitie predmetu, ktorý vydáva zvuk a zároveň sa pohybuje. Dieťa má určiť, odkiaľ zvuk prichádza, ako je ďaleko a prípadne, akým smerom sa predmet pohybuje.

Okolo tretieho roka by dieťa malo zvládnuť vypočuť si jednoduchý príbeh. V čase nástupu do školy by už malo vedieť vypočuť si rozprávku, či dlhší príbeh. Deti predškolského veku dokážu určiť, že sa slová líšia, ale až v neskoršom veku sú schopné povedať v čom presne. Rozlišovanie hlások v slove sa precvičuje pomocou dvojíc slov, v ktorých je zmenené písmenko, napr. pes-les, les-los, los-nos...

Hry a cvičenia zamerané na rozvoj načúvania a sluchového diferencovania:

- poznávanie predmetov podľa zvuku - „uhádni, aký to bol zvuk?“ štrnganie kľúčov, trhanie papiera, sypanie zrníek ryže, štrngotanie korálikov (hrachu, fazule, cestovín) v hrnčeku, cinkanie zvončeka, tikot hodiniek, prelievanie vody z pohára do pohára, krčenie papiera, celofánu, šušťanie igelitovým vrecúškom, klopkanie po rôznych povrchoch, roztlkanie orechov a pod.
- poznávanie zvukov dopravných prostriedkov, hlasov zvierat, zvukov pri činnostiach v domácnosti, v prírode...
- určovanie dĺžky zvuku - vnímanie 2-3 tónov hudobného nástroja s rozličnou dĺžkou
- určovanie hlasitosti (intenzity) zvuku - slabé a silné zvuky, tóny
- určenie zvukov v priestore - dieťa so zavretými očami určuje, odkiaľ prichádza zvuk - hra „uhádni, kde zvoní? (rozpráva sa, búcha, klope, štrngoce...)?"
- môžeme šepkať slová a dieťa ich má presne zopakovať, „hra na telefón“ - úlohou dieťaťa je opakovať presne slová a krátke vety, ktoré mu šepkáme zo vzdialenosti 3 m
- poznávanie piesne podľa melódie
- počúvanie rozprávok
- „uhádni (ukáž), ktorý nástroj hral?“, „uhádni, kto prišiel na návštevu?“
- rozlišovanie slabík, určovanie, či sú rovnaké, alebo nie
- rozlišovanie slov - nezmyselných (klaš-kleš) a zmysluplných (nos-noc) - len určenie zhodnosti a rozdielu

Schopnosť správne sluchom vnímať a rozlišovať je podstatná pre rozvoj reči, výuku písania a čítania.

2. Vnímanie rytmu

Vnímanie rytmu je spolu so schopnosťou napodobňovať rytmus ovplyvňované pamäťou a sústredením. Rytmus sprevádza ľudí takmer pri všetkých činnostiach (napríklad pri práci, zábave, športe). Ťažkosti s vnímaním rytmu sa následne môžu prejaviť v pohyboch dieťaťa, v jeho reči, a tiež pri písaní a čítaní.

Pri zisťovaní, či dieťa dobre počuje rytmus a dokáže ho správne zopakovať, je vhodné postupovať od výrazných a zároveň jednoduchých rytmických štruktúr po tie menej výrazné a zložitejšie rytmy. Reprodukciu rytmu môžeme uskutočňovať tleskaním, dupkaním, vyklopkávaním, vytukávaním na chrbát, do dlane a pod. Možno použiť aj rytmické hudobné nástroje - rôzne druhy bubnov, činely, rumba gule, triangel...

Deti sa môžu hrať na zvieratá a rozprávať sa medzi sebou v zvieracej reči, alebo vytlieskať rytmus pesničky a vzájomne hádať, o akú pieseň ide.

Hry a cvičenia zamerané na rozvoj vnímania rytmu:

- hra: „Povedz, koľkokrát som zatlieskal/a, zaklopal, zadupkal, zalúskal prstami, zabubnoval...“
- hra: „Zopakuj po mne rovnaké tleskanie (klopkanie, dupkanie, zabubnuj rovnako na bubon...“
- “Akú pieseň tleskam...”
- hra: „Povedz slovo, ktoré sa rýmuje, vymysli rým k tomuto slovu

3. Vnímanie „figúry a pozadia“

Jedná sa o schopnosť zamerať sa na určitý zvuk a ostatné vnímať len periférne, okrajovo. Súvisí to so sústredením sa, so schopnosťou presunúť pozornosť z jedného objektu na druhý.

Dieťa ťažko vyčleňuje podstatné zvuky od nepodstatných (dôležité zvuky zo zmesi iných zvukových podnetov). Tento problém je častý v prostredí školskej triedy. Hovorená reč učiteľa, spolužiaka je rušená, napr. rozprávaním a šuškaním spolužiakov, šuchotanim papiera, hrmotom stoličiek, zvukmi z chodby, z vonka a pod.

Hry a cvičenia zamerané na rozvoj vnímania figúry a pozadia:

- hra: „Ktorý vtáčik spieval?“ (rozoznávanie určeného hlasu), poznať určitý hlas v rozhovore (mužský, ženský, detský)
- rozoznať rôzne zvuky, napr. štekot psa zo zvukového záznamu
- reagovať na určené - dohodnuté slovo v plynulej reči

4. Sluchová analýza a syntéza

Dieťa je schopné vnímať hovorenú reč ako celok. Dokáže si tiež uvedomiť, že každá veta (veta), je zložená z častí, teda slov. Okolo šiesteho roka dokáže rozlíšiť slová vo vete, zvládne určiť ich počet a poradie. Je schopné nájsť v slovách samohlásky.

Sluchová analýza a syntéza sa výraznejšie rozvíja až pri nástupe do školy, pretože dieťa už dosiahlo určitú zrelosť a určitú úroveň rozumových stratégií.

Hry a cvičenia zamerané na rozvoj sluchovej analýzy a syntézy:

- počúvať a určovať počet slov vo vete (koľko slov počulo)
- počúvať a určovať poradie slov vo vete
- tvoriť vety z daných slov

- vymýšľať vety na určený počet slov (postupuje sa od jednoduchších viet k vetám zložitejším a dlhším)
- rozkladať slovo na slabiky (počíta slabiky v slove - pri tejto úlohe si deti môžu pomôcť vytlieskavaním, alebo vydupávaním slabík)
- vyhľadávať slová s danou slabikou na začiatku slov
- počítat' slabiky v slovách
- hra „vymysli slovo, ktoré sa začína na - pa, la, (resp. inú slabiku)“
- hra „v ktorom slove sa je hláska „r“...?“, alebo „povedz slovo, v ktorom je „r“...“
- určovať rovnaké slabiky v slovách
- skladať slová zo slabík
- tvoriť nové slová zámenou slabík
- určiť prvú hlásku, teda písmenko v slove (jedná sa o najzložitejšiu úlohu - na začiatku volíme slová, ktoré začínajú samohláskou (auto, osem, ihla, ucho ... až neskôr pridávame slová, ktoré začínajú spoluhláskou dom, ruka, seno ...)

Ak dieťa zvládne určovať prvé, počiatkové písmenko v slove, môžeme pristúpiť k určovaniu písmena na konci slova.

Ku každému dieťaťu je pri uvedenom nácviku potrebné pristupovať individuálne. Požiadavky je potrebné prispôbiť úrovni jeho vývinu.

5. Oblasť sluchovej pamäte

Táto oblasť je veľmi dôležitá pre ostatné oblasti sluchovej percepcie. Pri nedostatočne rozvinutej pamäti si dieťa nedokáže zapamätať informácie, ktoré k nemu prichádzajú. Môže to viesť k problémom pri diktátoch, alebo matematických päťminútovkách. Pre dieťa môže byť ťažké zapamätať si a zopakovať básničky, pesničky či riekanky.

Podobne ako pri cvičení sluchovej diferenciácie začínajú cvičenia najskôr s nerečovými zvukmi, až potom sa prechádza k rečovým. Opäť platí, že začať treba s kratšími riekankami, básničkami, pesničkami... Postupne je možné ich náročnosť zvyšovať. Deťom veľmi pomáha, ak to, čo sa práve učia aj vidia. Je preto vhodné používať obrázky. Pamäť u detí sa rozvíja aj tým, že si vypočujú rozprávku a následne reagujú na otázky týkajúce sa deja.

Hry a cvičenia zamerané na rozvoj sluchovej pamäte:

- nácvik hádaniek, riekaniek, vyčítaniek, básničiek, pesničiek...
- pre lepšie a ľahšie zapamätanie si môžeme básničky sprevádzať jednoduchým pohybom, môžeme ich graficky znázorniť, nakresliť pomocou jednoduchých obrázkov
- čítanie príbehu, kde sa opakujú určené slová, pri ich počutí dieťa zatlieska, ťukne ceruzou, zadupká, buchne do bubna....

- zapamätanie si hlások, slabík, slov, číslic (napr. dieťa opakuje za dospelým rad čísel: 3, 2, 1,...1, 2, 5, 6...)
- dieťa vykonáva úlohy: Chod' ku dverám, vráť sa, sadni si na stoličku. Vstaň zo stoličky, vezmi loptu z police a odnes ju do izby
- dospelý predvedie nejaké 2 - 3 činnosti so zvukovým efektom, dieťa ich v rovnakom poradí opakuje
- slovné hry typu: „Prišla teta zo Zvolena“ a priniesla cukríky, dieťa pridá ďalšie slovo (cukríky a keksíky), druhý hráč zopakuje a pridá nové slovo...
- „išla mamka na trh a kúpila tam...“ (hrušku - hrušku a jablko - hrušku, jablko a slivky...), iné možnosti: mama varí polievku a dá do nej..., v obchode predávajú..., keď mi je zima, oblečiem si...
- opakovanie dlhších viet, pokynov a pod.

Použité zdroje:

Barbora Kováčová a Žaneta Kunštárová: 45 hier na podporu sluchového vnímania detí raného a predškolského veku, Vydavateľstvo Reziliencia 2017 (Martinus ju má v cene 4,80eur)

Pracovné listy na rozvoj sluchového vnímania:

Věra Gošová: Kuliferdo Sluchové vnímanie 1. Vydavateľstvo Raabe, r. 2014.

Renata Frančíková, Eva Štanclová: Šimonovy pracovné listy 15. Vydavateľstvo Portál, r. 2013

Doyon, Louise, 2003. Hry pro všestranný rozvoj dítěte: pro děti do 6 let. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-754-X.

Bednářová, Jiřina, Šmardová, Vlasta. 2011. Školní zralost: Co by mělo umět dítě před vstupem do školy. 1. vyd. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-2569-4

https://cppedpke.sk/download/RC_SS_-_sluchove_vnimanie.pdf

<http://www.cppedple.sk/metodicke/pred%20rozvij%20spec%20funk.pdf>

<https://nasedeti.relaxmagazin.sk/rozvoj-zrucnosti/clanok/treningove-cvicenia-pre-spravnyvyvoj-sluchu>

http://www.stpke.sk/PDF_CSPP/Ako_jednoducho_cvicit_pamat.pdf

https://mpc-edu.sk/sites/default/files/projekty/vystup/12_ops_borovsky_peter_-_sluchova_vychova_u_ziakov_s_narusenou_komunikacnou_schopnostou.pdf

PRIESTOROVÁ A SMEROVÁ ORIENTÁCIA

(spracovala Mgr. Barbora Palková, psychológ)

Orientácia v priestore znamená uvedomenie si pozície hore, dole, vľavo, vpravo, vpredu, vzadu. Vďaka smerovej orientácii sme schopní správne určiť smer.

Schopnosť priestorovej orientácie získavame počas vývinu z viacerých zdrojov, pričom významnú rolu hrá motorika, hmat, zrak, sluch, a aj reč. U väčšiny detí sa táto schopnosť vyvinie prirodzene. Nájdu sa však aj deti, ktoré majú s vnímaním priestoru ťažkosti. V takom prípade je potrebné hravou formou trénovať orientáciu v priestore. Dôležitou schopnosťou detí je pravo – ľavá orientácia v priestore a na telesnej schéme (Ktorá ruka je pravá? Ktorá noha je ľavá? Ukáž pravé oko. Ukáž ľavé ucho.)

Ak dieťa nemá dostatočne rozvinutú smerovú a priestorovú orientáciu, môže sa po nástupe do školy stretnúť s viacerými ťažkosťami. Deficit sa premieta do všetkých základných školských činností:

- čítanie - deti zamieňajú písmená a číslice, ktoré sa líšia len detailne napr. m-n, b-d, k-h, 6-9. Dochádza k pomalému osvojovaniu písmen a k vyššej chybovosti v čítaní. Deti sa horšie orientujú v texte a ťažko vyhľadávajú kľúčové slová. Ťažkosti im robí zachovanie smeru čítania zľava doprava.;
- písanie – ťažkosti s uvedomením si smeru vedenia čiar zľava doprava a s dodržiavaním línií, zámena poradia písmen v slovách a tiež číslic pri viacciferných číslach;
- ťažkosti s prepisom textu, či opisom poznámok z tabule do zošita;
- matematika – ťažkosti s vymenovaním vzostupného a zostupného číselného radu, prácou s číselnými radmi, neskôr sa prejaví v geometrii;
- šport - individuálne a kolektívne športové aktivity, nedostatočná koordinácia pohybov a manipulácia s predmetmi;
- ťažkosti s kreslením a skladaním;
- nedostatočný odhad vzdialenosti napr. vzdialenosť tabuľa a dieťa, pri hode loptou atď.;
- problém vymedziť priestor tromi osami – hore/dole, doprava/ doľava, vpredu/vzadu;
- nedostatočná sebaobsluha;
- problémová pravo – ľavá orientácia v priestore a na telesnej schéme atď..

Ako už bolo spomenuté, priestorovú a smerovú orientáciu, tak ako aj iné schopnosti dieťaťa, je najvhodnejšie rozvíjať hravou formou. Odporúčame najprv trénovať orientáciu hore - dole, neskôr vpredu - vzadu a až nakoniec vpravo - vľavo. Čo sa týka miesta nácviku, je vhodné najprv cvičiť v makropriestore (byt, záhrada, detská izba) a až potom v mikropriestore t.j. úlohy s drobnými predmetmi, pracovné listy atď.

Podporiť u dieťaťa schopnosť orientovať sa v priestore môžeme aj vnímaním prírody počas prechádzky a cielenými otázkami, či inými bežnými aktivitami.

Hry a cvičenia zamerané na rozvoj priestorovej a smerovej orientácie:

- Čo vidím? - Pri tejto hre sa pýtame na objekty v miestnosti. Dieťa háda, o aký predmet ide. Napr. „ Čo vidím naľavo od stola?“ „ Čo vidím na hornej polici?“ atď. Najprv háda dieťa, neskôr si môžu hráči vymeniť úlohy. Modifikáciou hry môže byť precvičovanie vnímania vzdialenosti: „ Je bližšie k nám stolička, alebo skrinka?“
- Kde je? - Dieťa má za úlohu opísať polohu predmetov v miestnosti. Napr.: „ Povedz mi, kde je lampa?“ Hra sa môže modifikovať pri zmene polohy predmetov. Napr.: „ Povedz mi, ako sa zmenilo umiestnenie svietnika?“
- Hra na vojnu - Pri tejto hre rodič zadáva dieťaťu povely ako na vojne, pričom dieťa ich musí splniť. Napr.: „ Otoč sa vľavo, urob tri kroky vpred, skáč na pravej nohe, polož pravú ruku na ľavé oko atď.“
- Lego - Skúste s dieťaťom stavať lego podľa obrázkového plánu a pritom naviesť dieťa, aby komentovalo umiestnenie jednotlivých kociek.
- Teplo, teplejšie, horí - Túto hru pozná niekoľko generácií detí aj rodičov. Jednoducho ukryjete v priestore predmet, ktorý má dieťa nájsť a navigujete ho. Čím je bližšie k predmetu, tým je mu „teplejšie“.
- „Mamka vraví...“ - Dieťa ukladá vybraný predmet v priestore podľa inštrukcií dospelého napr. mamy. „Mamka vraví, polož ceruzu na knihu.“ „...pod stoličku, pred seba, za stôl atď.“
- Zvieratká - Dieťa zhromaždí na kopu zvieracie hračky (plyšové, gumené, plastové atď.). Následne ho rodič inštruuje, akým spôsobom ich má ukladať na podlahu. Napr.: „ Najprv polož do stredu koberca mačku, pod mačku polož kačku, nad mačku polož krokodíla, napravo od krokodíla polož medveďa atď. “ Pri modifikácii hry môžu byť použité rôzne obrázky, ktoré má dieťa ukladať v priestore podľa inštrukcií.
- Pexeso - Kartičky pexesa poukladáme tak, aby sme videli obrázky. Dieťa zbiera dvojice obrázkov len ak najprv opíše ich pozíciu v priestore. „ Beriem si medveďa, ktorý je nad kačkou. Beriem si druhého medveďa, ktorý je napravo od vtáčika.“
- Vlastné telo - Dieťa sa dotýka rôznych predmetov v miestnosti presne určenou časťou tela podľa inštrukcií. Napr.: „ Dotkni sa pravou rukou zošita. Dotkni sa ľavou nohou koberca.“
- Bludiská

Úlohy s bludiskami nájdete v rôznych časopisoch, pracovných zošitoch pre deti, alebo online. Potrebne začať jednoduchšími bludiskami a postupne zvyšovať náročnosť.

KDE JE?

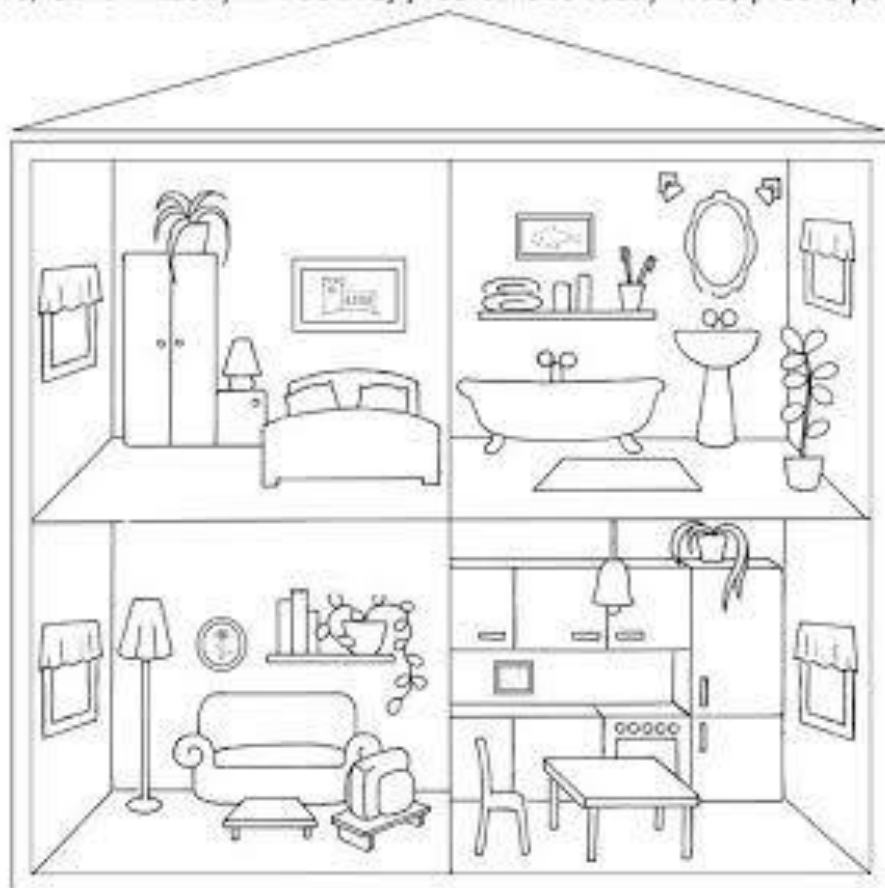

DOM

Vyfarbi na obrázku predmety podľa hádaniek:

1. Predmet, ktorý hľadám a treba ho vyfarbiť, je vedľa postele na nočnom stolíku.
2. Druhý predmet, ktorý máš vyfarbiť, je na policičke nad vaňou v poháriku.
3. Vyfarbi vec, ktorá je v obývačke za stolíkom vedľa lampy.
4. Posledná vec, ktorú vyfarbiš, sa nachádza vedľa stola pred kuchynskou linkou.

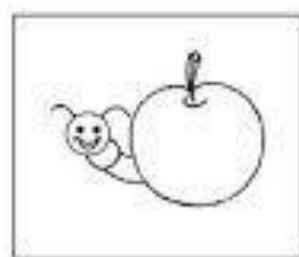
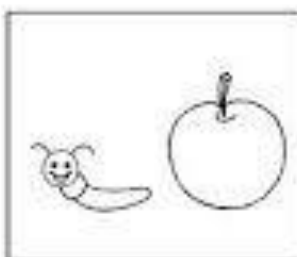
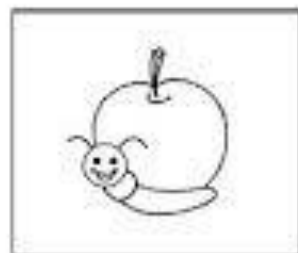
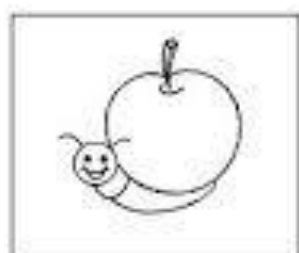
Podobne opíš nasledujúce veci a vytvor k nim hádanku: obraz v spálni, vaňa, kvetina v obývačke, chladnička, TV, skriňa, zrkadlo, okno v kuchyni. Používaj predložkové väzby: nad, pred a pod.

ČERVÍK A JABLČKA

Červík má rád jablčka a my ich budeme postupne vyfarbovať. Vyfarbi jablčko na obrázku, kde je červík:

- a) za jablčkom,
- b) na jablčku,
- c) pod jablčkom,
- d) v jablčku,
- e) vedľa jablčka,
- f) pred jablčkom.

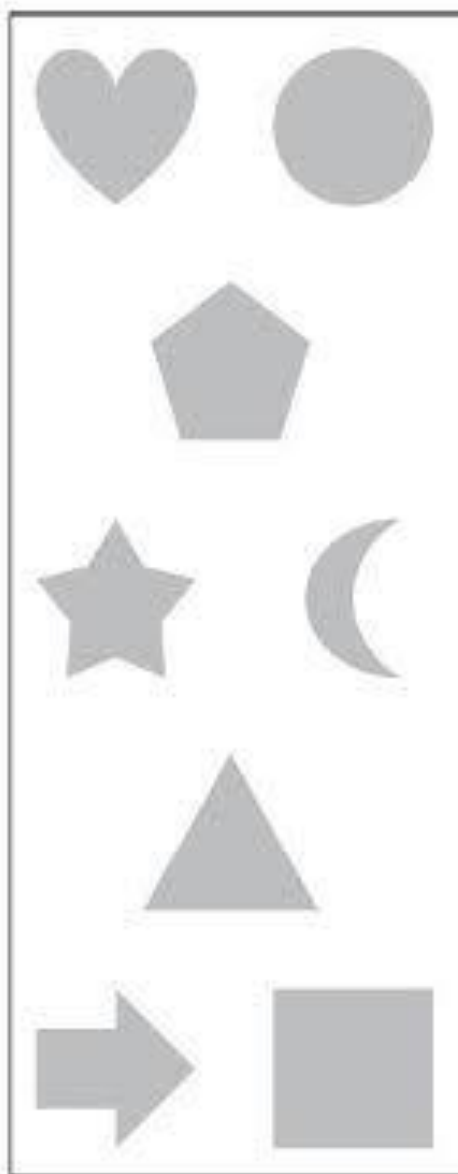
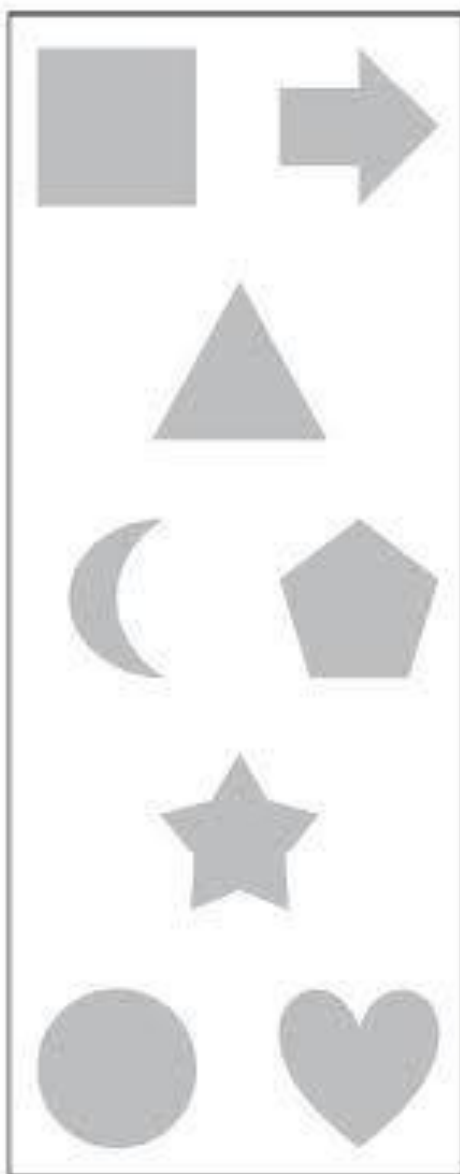

- a) Vyfarbi prvé jablčko zelenou, posledné žltou a prostredné červenou farbou.
- b) Vyskúšaj nakresliť červíky. Žlté jablčko – červík bude za jablčkom, červené jablčko – červík bude pred jablčkom, zelené jablčko – červík je na jablčku.

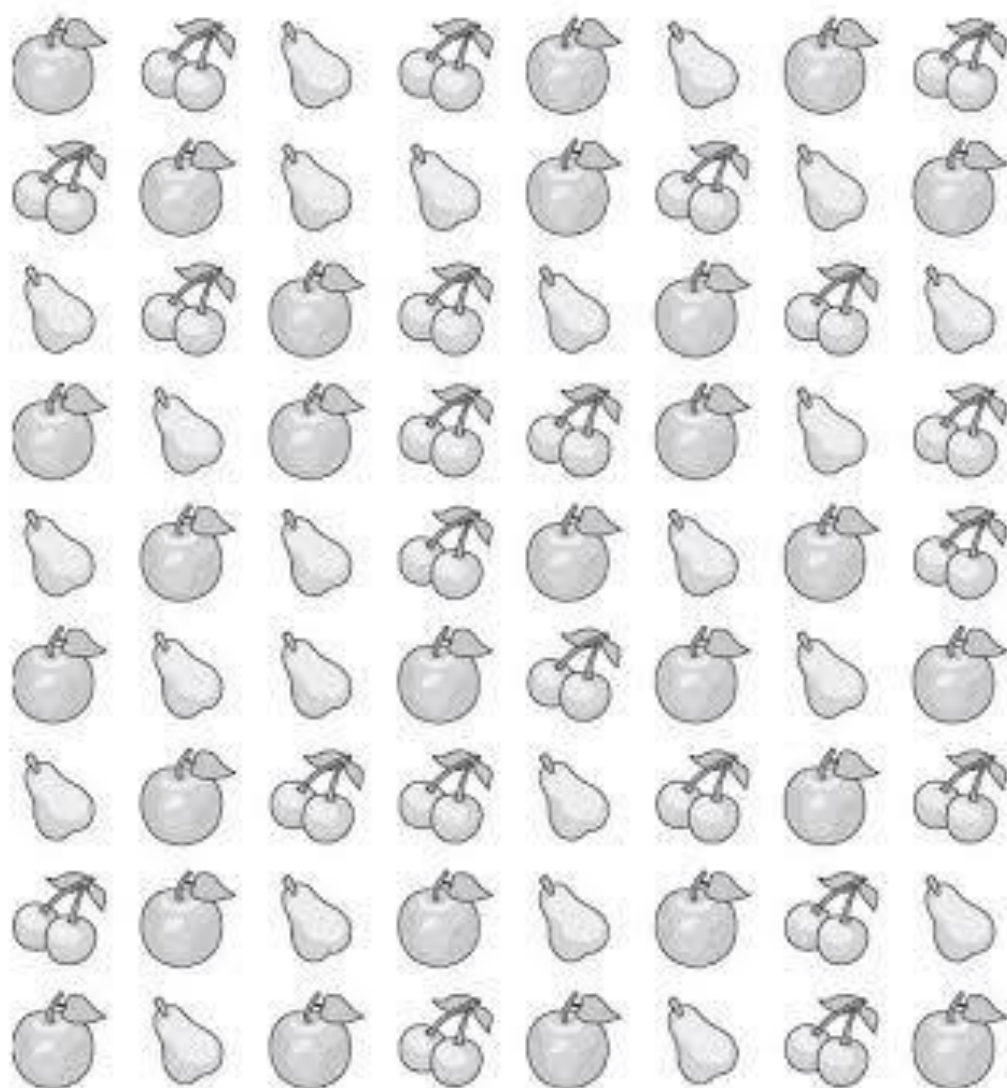
TVARY

Povedz, ako sú tvary vzájomne umiestnené. Rovnaké tvary spoj čiarou. Napríklad: Štvorec je na prvom obrázku vľavo hore a na druhom obrázku vpravo dole.

OBRAZCE

Ohranič v nasledujúcich riadkoch rovnaké refazce obrázkov, ktoré vidíš v rámečku.

← PORADIE OBRÁZKOV →

Urči poradie obrázkov číslom. Obrázky vyfarbi.

Použité zdroje:

www.eduworld.sk

www.rodinka.sk

www.tablexia.cz

Pracovné zošity KuliFerdo - Školská zrelosť

MATEMATICKÉ A ČÍSELNÉ PREDSTAVY

(spracovala Mgr. Tatiana Pisková, psychológ)

Pri vstupe do školy sa od malého prváka očakáva, že už má vytvorené základy matematického uvažovania. Elementárne znalosti môžu dieťaťu významne pomôcť pri zvládaní prvých krôčikov v osvojovaní školských vedomostí.

Ako dieťaťu pomôžeme v príprave na túto neľahkú úlohu? Máme pre Vás zopár tipov pre hrové aktivity so zakomponovanými úlohami, pri ktorých dieťa nenásilne vedieme k vytváraniu, utvrdzovaniu a rozvíjaniu matematických a predmatematických pojmov a schopností.

Rozvíjanie matematických predstáv u dieťaťa nevedie len k samotnej schopnosti dieťaťa zvládať matematické úlohy, ale podmieňuje aj postupné rozvíjanie myšlienkových operácií.

Čím viac zmyslov je zapojených do procesu osvojovania, tým efektívnejšie je učenie dieťaťa. Tým viac, ak sú aktivity spojené s príjemnými pocitmi radosti a zábavy pri spoločne strávenom čase dieťaťa s rodičmi.

V rámci hier „na školu“ sa prejaví, kde sú u dieťaťa silné a kde slabé stránky. Dieťa by malo pred vstupom do školy ovládať:

- počítanie so zachovaním poradia v číselnom rade /aj v zostupnom (počítanie naopak),
- určovanie počtu,
- triedenie predmetov podľa farby/veľkosti/tvaru,
- pojmy pred/za, viac/menej,
- základné pojmy porovnávania veľký – malý a odvodené pojmy ako: vysoký/nízky, dlhý/krátky, hrubý/tenký,
- pojmy poradia / prvý, posledný, tretí .../ ,
- správne pomenovanie základných geometrických tvarov.

Niektoré z týchto spôsobilostí dieťa nadobúda prirodzeným dozrievaním, niektoré však treba podporiť cielene vhodnými aktivitami.

Hry a cvičenia zamerané na rozvoj matematických predstáv:

- **POČÍTANIE CUKRÍKOV** – výroba týždňového kalendárika (osvojovanie určovania počtu, počítania v číselnom rade, spätné počítanie).

Dieťaťu kúpime v obchode obľúbené drobné sladkosti. Navrhujeme mu, aby si celý balíček rozdelilo do 7 obalov z kindervajíčok s rôznym počtom cukríkov. Kindervajička vložíme do ozdobnej nádoby alebo vrecúška. Dieťa si každý deň vytiahne z vrecúška jedno vajičko a spočíta, koľko sladkostí dnes môže zjesť. Zároveň počíta koľko vajíčok malo na začiatku týždňa a koľko následne každý ďalší deň.

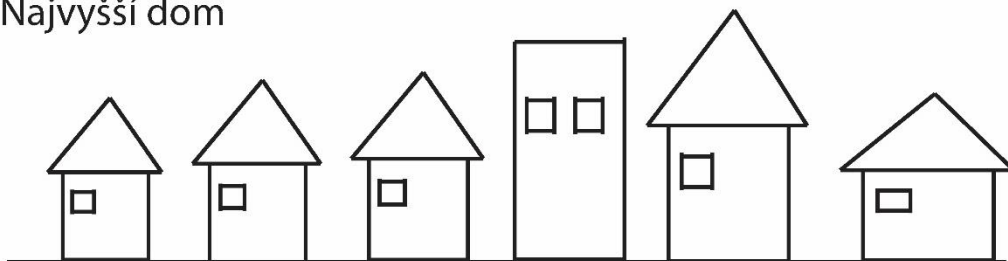
- **TRIEDENIE CUKRÍKOV** - výroba týždňového kalendárika (osvojovanie triedenia podľa kritérií, počítania, spätného počítania, uvedomovanie pojmov porovnávania). Obdoba prvej aktivity.
Dieťa nasledujúce týždne roztriedi sladkosti podľa farby/tvaru/veľkosti...Dieťa sa pýtame či malo viac cukríkov dnes alebo včera, či boli cukríky väčšie alebo menšie
- **HRA NA STAVBÁRA - STAVBA SCHODOV** (osvojovanie pojmov poradia a veľkosti).
Každé dieťa sa rado hrá s farebnými kockami, stavia si z nich rôzne budovy, mosty a pod. Tentoraz spolu s ním budeme stavať schody, pričom používame kocky od *najnižšej cez vyššiu až po najvyššiu* .
Ďalej sa pýtame dieťaťa:
- akú farbu má *prvá, tretia ...posledná* kocka
- ktoré farebné kocky sú *pred* modrou kockou/ *za žltou kockou* a pod.
- akú farbu má *najširší/najužší* resp. *najkratší/najdlhší* schodík
- Pokúšame sa navodiť základné početové operácie pomocou názoru. „Keď máš 2 kocky (dieťaťu kocky najprv skutočne dáme), koľko budeš mať kociek, keď ti jednu pridáme?“(vezmeme). Použijeme 10 kociek. Ak dieťa pomocou kociek pochopí podstatu sčítania a odčítania, skúsime to isté, ale bez kociek. Dieťa sa pokúša kocky si predstavovať.
- Dieťaťu uložíme do radu 10 farebných kociek. Podľa pokynov nám podáva prvú-poslednú, tretiu kocku alebo nám určuje, koľká je v rade, napr. červená, modrá kocka.
- Nakreslíme na papier niekoľko kruhov (napr. 5), do prvého vložíme 5 gombíkov, do ďalších vždy o jeden menej než bolo v predchádzajúcom. Dieťa má doplniť zostávajúcimi gombíkmi správny počet gombíkov v krúžku.
- Dáme dieťaťu 3 listy papiera, na jeden z nich položíme 4 gombíky. Dieťa má za úlohu na prvý papier položiť menej gombíkov (1-3), na druhý viac (5).
- Postavíme sa s dieťaťom vedľa seba, niekoľkokrát zatlieskame, dieťa má urobiť toľko krokov (skokov, drepov, otočiek), koľkokrát sme zatlieskali.
- Rozlišovanie veľkosti - vid' pracovný list č.1
- Rozlišovanie množstva, pojmov viac, menej, rovnako - vid' pracovný list č.2
- Pomenovanie a rozlišovanie geometrických tvarov - vid' pracovný list č.3
- Určovanie poradia - vid' pracovný list č.4
- Určovanie počtu, zachovanie poradia - vid' pracovný list č.5

Vhodným cvičením pre rozvoj matematických schopností detí je využívanie hrových činností s kockami a dielikmi stavebníc rôzneho druhu.

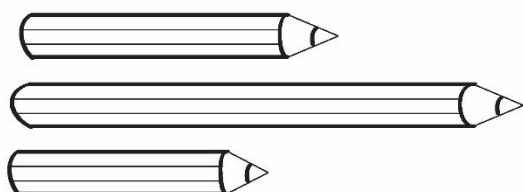
Aktivizujúcu úlohu spĺňajú hry Domino, Človeče nehnevaj sa a iné hry, pri ktorých sa hádže kockou.

Vymaluj

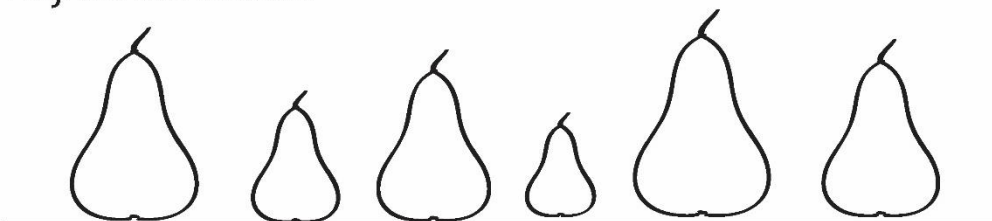
Najvyšší dom

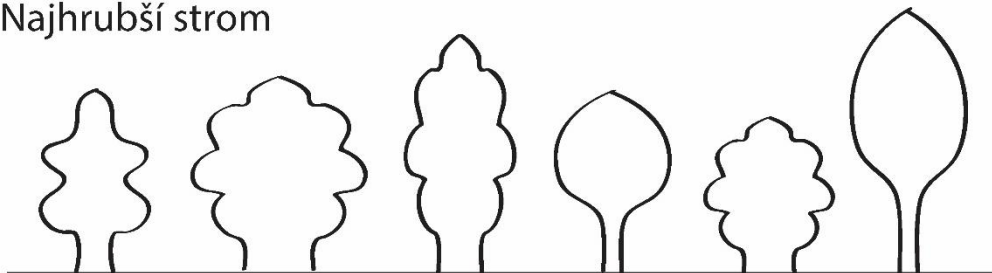
Najkratšiu ceruzku

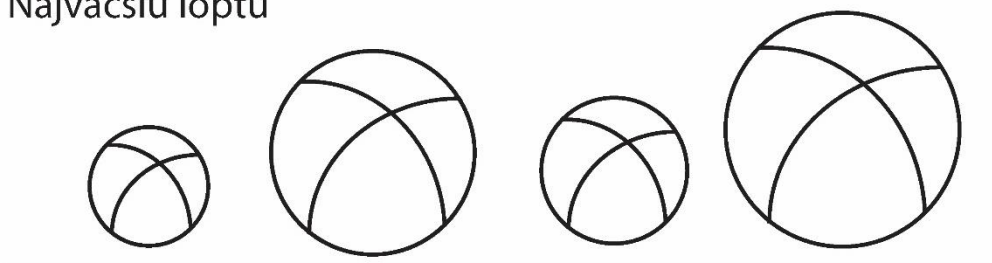
Najmenšiu hrušku

Najhrubší strom

Najväčšiu loptu

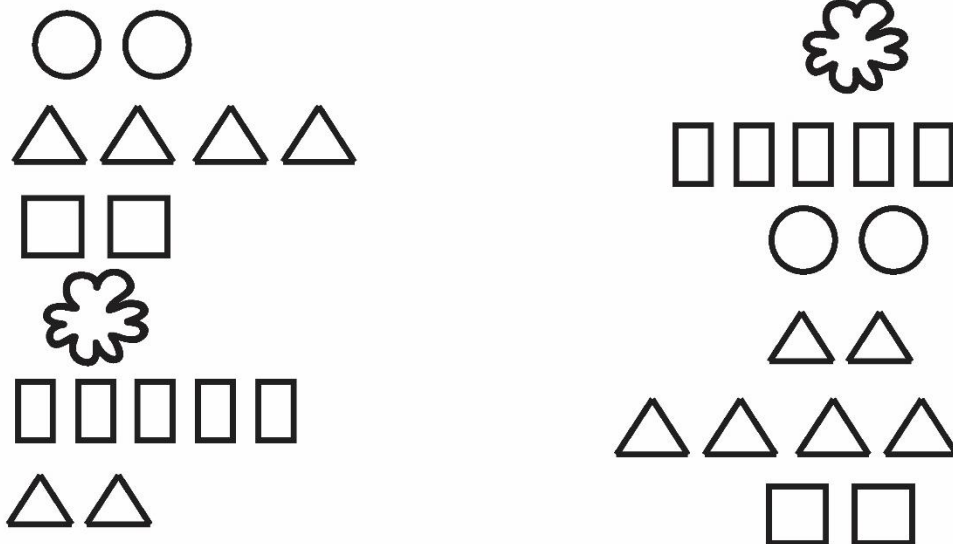

Príloha č. 2

Vyfarbi obrázky na tej strane, kde je ich viac

Spoj čiarou rovnaké skupiny

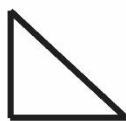

Príloha č. 3

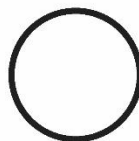
Vyfarbi všetky

zelenou

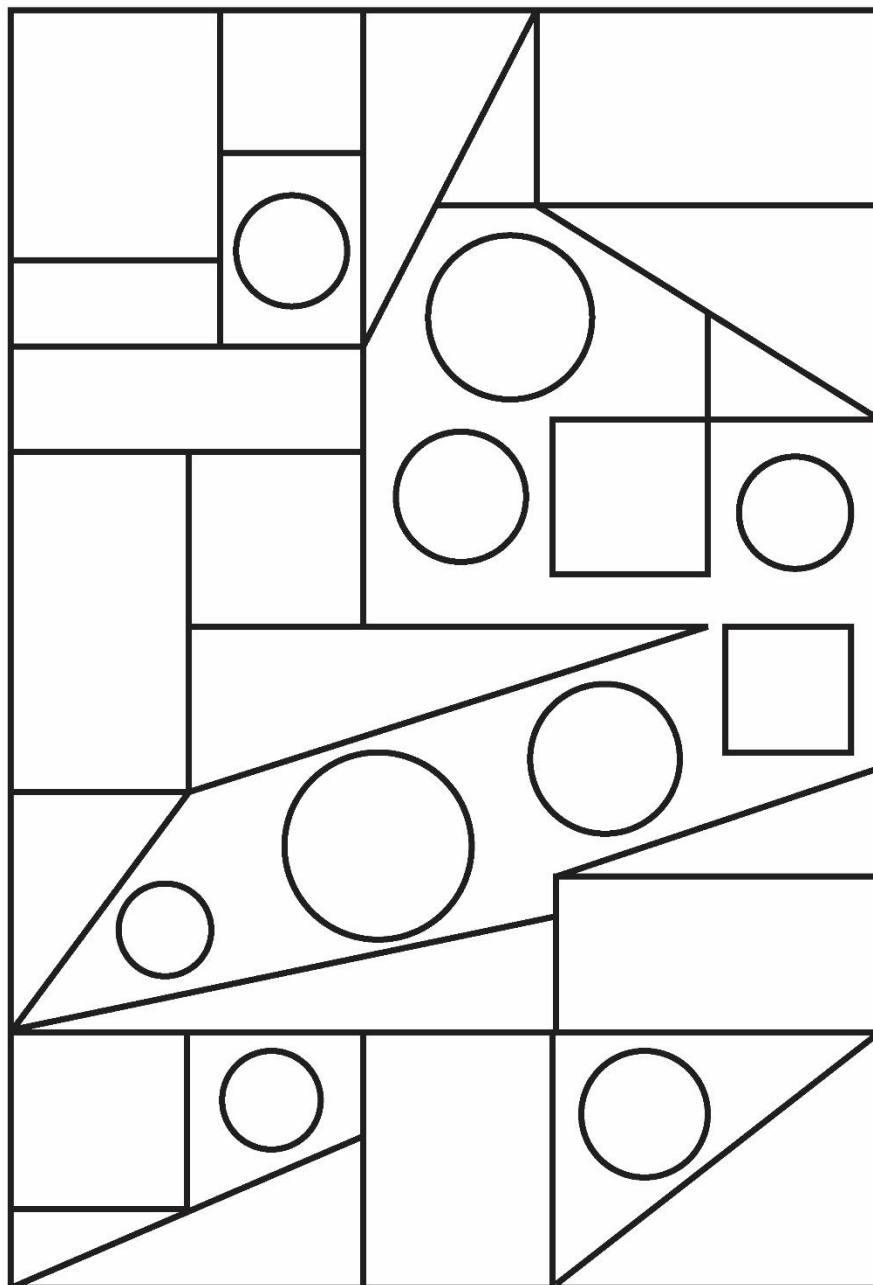
žltou

červenou

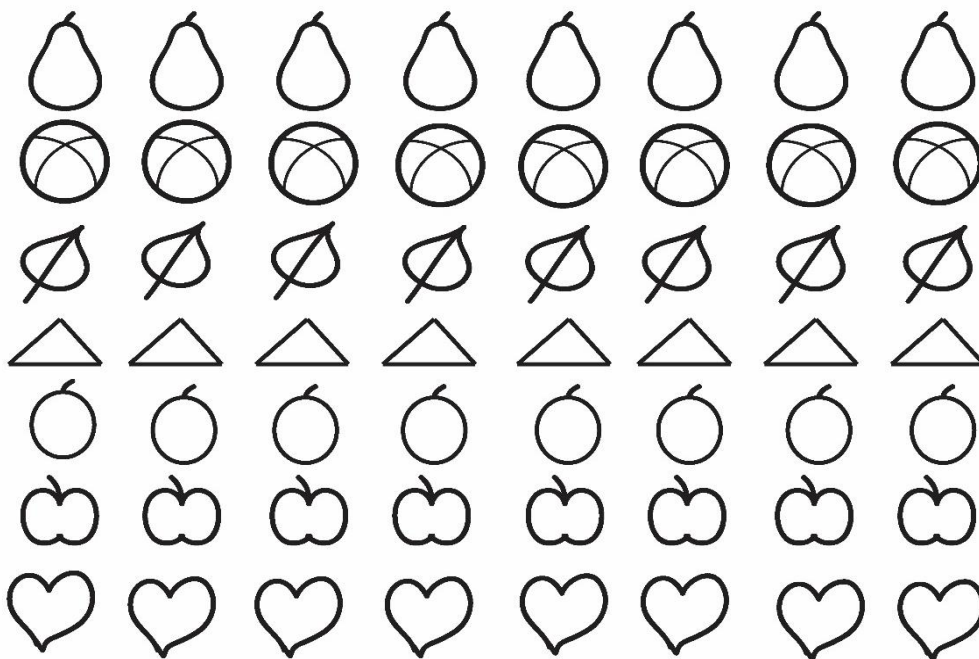

modrou farbou

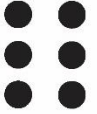

Príloha č. 4

Vyfarbi 5. hrušku sprava žltou, 2. loptu sprava modrou, atp.

Príloha č. 5

Do prázdneho okienka dokresli správny tvar a počet.

Použité zdroje :

Mnohé námety na rozvoj zručností dieťaťa spojených s pojmom množstva a čísla poskytujú detské časopisy, knihy pre predškolákov, ale aj počítačové programy.

Ďalšie dobré rôznorodé nápady pre prácu s vašimi predškolákmi nájdete tu :

<https://www.rodinka.sk/predskolak/predskolak/vytlacte-si-pracovne-listy-pre-predskolaka/>

<https://www.google.com/search?source=univ&tbm=isch&q=Pracovn%C3%A9+listy+pre+pred%C5%A1kol%C3%A1kov+z+matematiky&sa=X&ved=2ahUKEwjA9-uUk4npAhVQQxUIHa33DVQQsAR6BAgKEAE&biw=1366&bih=657>

<https://sk.pinterest.com/hlavoovjankov/kuliferdo/>

REČ, SLOVNÁ ZÁSoba, FONEMATICKÉ UVEDOMOVANIE

(spracovala PaedDr. Jana Javorská, špeciálny pedagóg)

Ak má vaše dieťa problémy s výslovnosťou je potrebná pravidelná spolupráca s logopédom a nácvik jednotlivých zručností pod jeho odborným vedením v domácom prostredí. Nesprávna výslovnosť má častokrát po nástupe do školy súvis so zvýšeným počtom chýb v písomnom prejave žiaka.

Pre správny rozvoj reči je potrebných niekoľko podmienok – zdravý sluch, kvalitný vzor vo výslovnosti a gramatickej správnosti v domácom prostredí, veľa príležitostí na pokojný a trpezlivý rozhovor, pravidelné čítanie vhodných kníh a časopisov, dostatok možností k tvorivým činnostiam a fyzickému pohybu.

Najdôležitejším faktorom bol, je a bude **priama komunikácia s dieťaťom tvárou v tvár** (nie televízor, nie tablet, nie mobilný telefón, nie edukačné videá, DVD, programy) a **rozvíjanie reči prostredníctvom klasickej knižky**.

Cvičenia na rozvíjanie motoriky jazyka a pier:

- Striedavo špúlime pery a usmievame sa.
- Dolnú peru prekryvame hornou a naopak.
- Mľaskáme perami.
- Oblizujeme jazykom pery hore, dolu, vpravo, vľavo (mačička sa oblizuje).
- Pri otvorených ústach konček jazyka striedavo kladieme za horné a dolné zuby.
- Pohybujeme jazykom spredu dozadu a späť, jazyk vysunieme z úst a pred perami robíme jazykom krúživé pohyby.
- Končekom jazyka sa snažíme dosiahnuť nos, líca a bradu (zvedavý jazyk).
- Pohybovať špičkou jazyka od jedného kútika úst k druhému - kmitáme.
- Konček jazyka presúvať striedavo do pravého a ľavého líca.
- Končekom jazyka oblizujeme zuby a vonkajšiu stranu ďasien vpravo i vľavo, počítame zúbky z pravej strany do ľavej a opačne.

Hry a cvičenia zamerané na rozvoj slovnej zásoby:

- Aké je to? – ukazujeme predmety s rôznou štruktúrou alebo veľkosťou alebo farbou a dieťa odpovedá – veľké, malé, drsné, studené, červené, ťažké, guľaté, sladké, drevené...
- Tvoríme metafory. Hovoríme deťom vety typu: Sladký ako ..., Studený ako, Horký ako.....

- V našom byte /škôlke/ bola vrana, na okienku sedela, povedz že mi milá Zuzka, čo tam všetko videla? – dieťa hovorí, čo všetko vidí vo svojom okolí..
- Aké poznáš napr. hračky, ovocie, zeleninu, zvieratá, dopravné prostriedky...
- Ako sa jedným slovom volá mrkva, kaleráb, zemiak, cibuľa, paprika – Zelenina...(hovoríme rôzne skupiny predmetov, ktoré dieťa pomenuje jedným slovom napr. nábytok, dopravné prostriedky, oblečenie, zvieratá...)
- Povedz naopak napr. veľký dom - malý domček, teplý čaj – studený čaj, dievča - chlapec, muž – žena, sladký – kyslý, deň – noc,...
- Čo je napr. guľaté (žlté, veľké, drevené, kyslé, nebezpečné,..) – lopta, jablko, slnko, koleso..
- Uhádni! Má to štyri nohy, žije v ZOO, má dlhý krk – žirafa. Má to štyri nohy, žije v ZOO a má dlhý nos a veľké uši – slon,---
- Skúšame tvoriť rýmy – pes-les, hrušky-mušky, dom-strom, myška-líška, žabka-labka, rodina-hodina,... alebo inak „Vymysli podobne znejúce slovo“ – rodič začne vymýšľať slová, ktoré znejú podobne, a dieťa v hre pokračuje. Napríklad: Danka, Janka, Hanka, banka, ranka. Alebo: Lúka, múka, fúka, kuká, puká, húka, súka ap.
- Ozvena – opakuj po mne – rodič povie slovo, neskôr viac slov, alebo vetu a dieťa ju skúša zopakovať doslovne ako ozvena.

Hry a cvičenia zamerané na rozvoj vyjadrovania:

- Na čo to je?“ Deťom ukazujeme predmety, obrázky, alebo hovoríme názvy vecí a oni nám odpovedajú, k čomu ich používame (kôš, kľúč, kladivo).
- Čo som urobil?“ Predvedieme dieťaťu niekoľko pohybov, dieťa popíše, čo som urobil.
- Čo by sa stalo keby...? - mamka nenavarila obed, prestalo svietiť svetlo, sme ochoreli, nešlo do škôlky...
- Čo robí napr. kuchárka (lekárka, učiteľka, šofér, pekár, policajt,...) – dieťa odpovedá napr. varí obed, pečie koláče,...nabádame dieťa, aby odpovedalo celou vetou alebo viacslovnou odpoveďou.
- Čo sa deje na obrázku? – využívajte ilustrácie v knihách, v detských časopisoch, dieťa nech hovorí celými viacslovnými vetami.
- Čo robí napr. kuchárka (lekárka, učiteľka, šofér, pekár, policajt,...) – dieťa odpovedá napr. varí obed, pečie koláče,...nabádame dieťa, aby odpovedalo celou vetou alebo viacslovnou odpoveďou.

- Čo sa deje na obrázku? – využívajte ilustrácie v knihách, v detských časopisoch, dieťa nech hovorí celými viacslovnými vetami.
- Vymysli vetu – rodič povie slovo (skupinu slov) a dieťa má vymyslieť vetu, v ktorej sa to slovo (skupina slov) nachádza.
- Dokonči príbeh – rodič prečíta kúsok príbehu alebo si ho vymyslí a dieťa ho má dokončiť celými vetami.

Hry a cvičenia zamerané na rozvoj fonematického uvedomovania:
(hráme sa so slabikami a hláskami)

- Vytŕukaj ako d'ateľ – tleskame, ťukáme, pochodujeme slabiky v slovách – rodič povie slovo a dieťa vytŕuká všetky jeho slabiky v správnom poradí napr. oc-ko, bra-ček, kve-ti-na,...
- „Doplň slovo“ – rodič povie dieťaťu príbeh a hádankou dovedie dieťa k tomu, aby určili na základe prvej hlásky, aké slovo do textu patrí. Napr.: Babička pečie niečo, čo má v názve na začiatku „K“ (koláče, kapra, klobásu...). Na strome v záhrade som videla ovocie, ktoré má v názve na začiatku „J“ (jablko).
- „Vymysli slovo na rovnakú slabiku“ – rodič vysloví slabiku „BA“, deti vymýšľajú slová, ktoré im napadnú: banán, balkón, basa, baterka, babička... Ak už nevie ďalej pokračovať, rodič zmení slabiku.
- „Hra na mená“ – dieťa povie svoje meno a mená všetkých členov rodiny, prípadne názvy či mená hračiek a na akú hlásku sa jeho meno začína.
- Cvičenie na rozoznávanie hlások na začiatku slova („Uhádni na aké písmenko sa začína slovo pes“; „Čo počuješ na začiatku slova dom?“; „Nájdí obrázok zvieratka alebo veci, ktorá sa začína na „Z“,.....) Postupujeme od spoluhlások k samohláskam.
- Cvičenia na rozoznávanie hlások na konci slova. Po zvládnutí môžeme hrať stolový futbal na poslednú hlásku. Pes –slon –nos – sova - auto.
- Postupne skúšať aj rozloženie jednoduchých slov na hlásky: p-e-s, d-o-m, l-e-s,....

Použité zdroje:

<https://eduworld.sk/cd/jaroslava-konickova/2427/ako-rozvijat-slovnu-zasobu--a-jazykovy-cit-dietata>

<https://eduworld.sk/cd/nl/2214/kedy-navstivit-logopeda>

https://mpc-edu.sk/sites/default/files/projekty/vystup/srnkova_2.pdf

https://mpc-edu.sk/sites/default/files/projekty/vystup/7_ops_polomska_dominika_-_ako_si_efektivne_osvojit_slovnu_zasobu.pdf

HRUBÁ MOTORIKA, JEMNÁ MOTORIKA

(spracovala Mgr. Miroslava Proksová, špeciálny pedagóg)

1. Hrubá motorika

Pod pojmom hrubá motorika si môžeme predstaviť všetky pohybové schopnosti a zručnosti jedinca. Patrí sem obratnosť, rýchlosť, pohotovosť a koordinácia pohybov celého ľudského tela. Vo všeobecnosti ide o pohyby svalových skupín na rukách, nohách a hrudi.

Hrubé motorické zručnosti sú základom každodenného života, zapájajú sa do takmer každej činnosti, ktorú dieťa a neskôr dospelý jedinec vykonáva (napr. jedenie, hranie sa, behanie, skákanie, udržanie rovnováhy, chytanie). Taktiež je dôležitá pri sebaobslužných činnostiach - keď sa chce dieťa obliecť alebo obuť si topánky, musí sa naučiť stáť na jednej nohe, kým druhú nohu nasúva do nohavíc alebo topánky.

Hlavným prínosom hrubej motoriky je naučiť sa správne držaniu tela, zvládnuť orientáciu v priestore, zladit' pohyb s rytmom. Z pohybu veľkých kĺbov - teda hrubej motoriky vychádzajú neskôr základné pohyby pri písaní a kreslení.

Nevyhnutným predpokladom, aby sa dieťaťu darilo v škole je dobré mať rozvinutú najskôr hrubú motoriku a až neskôr jemnú motoriku. Ak má dieťa problém s plánovaním pohybov, môže to spôsobovať jeho pomalosť v plnení inštrukcií. Napr. slabé očné pohyby a zrakové vnímanie môžu spôsobiť to, že dieťa nedokáže sledovať riadok, kde má čítať, písať.

Dieťa vo veku 5 - 7 rokov má spravidla rozvinuté psychomotorické zručnosti spojené s hrubou a jemnou motorikou.

V oblasti hrubej motoriky dieťa dokáže:

- plynulo chodiť po schodoch hore aj dole,
- plynulo chodiť po nerovnom teréne,
- vydrží stáť na jednej nohe,
- skákať,
- skákať na jednej nohe,
- plaziť sa,
- vystupovať napr. po rebríku,
- hádzať a chytať loptu,
- urobiť kotúľ vpred.

Hry a cvičenia zamerané na rozvoj hrubej motoriky:

- Chôdza a beh v priestore - rozvíja rýchlu reakciu, postreh, ohľaduplnosť

Postup: dieťa sa učí pohotovo reagovať pri chôdzi, miernom behu v priestore na určité vopred dohodnuté signály. Deti chodia v kruhu a pri napr. údere paličkou o bubon, jemnom klopnutí, tlesknutí striedajú rôzne druhy chôdze. Môže sa robiť obmena - deti chodia po špičkách, pätách, po štyroch alebo robia rôzne výskoky.

- Chôdza po línii - aktivita je vhodná na vonkajšie aj vnútorné priestory - dieťa chodí po línii označenej na zemi, môže byť rovná, kľukatá, prerušovaná.

- Chôdza po rôznych povrchoch- dieťa chodí naboso napr. po vankúšoch, kameňoch, piesku, štrku.
- Chôdza po prstoch a po päťach - dieťa chodí na striedačku raz po prstoch na nohách a raz po päťach.
- Balansovanie s predmetom - rozvíja koordináciu a správne držanie tela
 Postup: dieťa chodí s nejakým predmetom napr. lopta, ktorú si pridržia na hlave, lyžička, v ktorej je umiestnená malá loptičkou po vyznačenej čiare (rovnej alebo kľukatej). Obmenou môže byť *hra na bociana*, kde dieťa balansuje na jednej nohe.
 Postup: dieťa napodobňuje postoj bociana alebo baletky
- Tanečné kroky - radosť z pohybu- dieťa napodobňuje jednoduché tanečné kroky podľa dospelaj osoby (učiteľky) alebo nejakého dieťaťa.
- Hádzanie, chytanie, kopanie lopty - rozvíja postreh - hádzanie, chytanie, kopanie lôpt navzájom medzi deťmi alebo na terč, kôš, do brány.
- Skákacie aktivity - poskoky na mieste, preskok cez tyč, zoskok, skok bokom.

2. Jemná motorika

Ludská ruka je unikátny nástroj. Vďaka jej anatomickej stavbe a umiestneniu palca máme my ľudia, schopnosť robiť množstvo činností, ktoré si vyžadujú jemné, citlivé pohyby. Táto schopnosť presných pohybov nie je vrodená, ale získava sa postupne a časom sa zdokonaľuje.

Jemná motorika sa dnes u detí nevyvíja do ich nástupu do školy dostatočne. Preto je dôležité, aby mali detské rúčky dostatok rôznorodých podnetov a činností, ktoré im poskytnú potrebný tréning jemnej motoriky na viacerých úrovniach. Stačí do bežného dňa zapojiť niekoľko jednoduchých aktivít. Dieťa by malo zvládať činnosti, ktoré si vyžadujú súhrn drobného svalstva zápästia, rúk, najmä prstov. Toto všetko pripravuje ich ruky na neskoršie písanie.

V oblasti jemnej motoriky dieťa dokáže:

- strihať,
- lepiť,
- modelovať,
- navliekať koráliky,
- pracovať s náradím,
- ukladať drobné predmety na určité miesto,
- zapínať gombíky, zips,
- viazať šnúrky.

Hry a cvičenia zamerané na rozvoj jemnej motoriky:

- Hra s vrchnáčikmi od plastových fliaš - deti uchopia okrúhly vrchnák tak, aby sa otáčal okolo vlastnej osi.
- Modelovanie s rôznym typom hmôt - plastelína, kinetický piesok, cesto.
- Navliekanie - urobme si náhrdelník (použiť môžeme cestovinu, prírodniny, koráliky)
- Urobím si mašličku (postup ako si správne zašnúrovať topánky)
- Koláže a mozaiky z papiera
- Strihanie nožnicami
- Zapletanie vrkočov alebo korbáčov
- Robenie uzlíkov na špagáte
- Papierové skladačky (loďka, lietadlo, čiapka)
- Figúrky z prírodnín napr. z gaštanov
- Činnosti v domácnosti - netreba sa báť zapojiť dieťa do bežných činností v kuchyni. Naučia sa množstvo užitočných vecí a zároveň stimulujú motoriku.

Vhodné aktivity tiež sú:

- čistenie zeleniny škrabkou,
- krájanie banánu na kolieska,
- šúpanie uvareného vajíčka,
- osievanie múky,
- miesenie cesta,
- valkanie cesta,
- vykrajovanie koláčikov z cesta pomocou formičiek,
- osolenie polievky štipkou soli,
- naberanie rôznych surovín pomocou lyžice,
- presýpanie surovín z jednej nádoby do druhej,
- ručné vytlačanie šťavy z citrusových plodov,
- zametanie omrvínok,

- zamykanie a odomykanie dverí,
- štipcovanie bielizne na šnúru,
- motanie klobiek vlny,
- žmýkanie špongie,
- zapínanie gombíkov.

Cvičenia s prstami

- vejárik (približovať a rozťahovať prsty od seba),
- hviezda (rovnaké prsty oboch rúk sa postupne spolu dotýkajú),
- prší dážď (rýchle striedanie pohybov prstov oboch rúk),
- mlynček (krúženie ruky v zápästí),
- hniezdo (dlane oboch rúk dáme k sebe),
- strieška (dotyky dlaní nad hlavou),
- komín (postupné stavanie komína z pästí).

Použité zdroje:

GUZIOVÁ, K., ĎURÍKOVÁ, E.: Stimulačný program pre deti vo veku od piatich do siedmich rokov. Metodicko-pedagogické centrum v Prešove, Prešov, 2014. ISBN 978-80565-0374-4.

GUZIOVÁ, K.: Rozvíjajúci program pre deti s odloženou povinnou školskou dochádzkou v materských školách. Bratislava: Ministerstvo školstva, 2005.

https://eduworld.sk/cd/dominika-nepasova/7067/jemna-motorika-deti?fbclid=IwAR1vynyNHZntkKeQiul4qLnUI-MX2AJI7_8xY915xh-fRI28CDIIP_Mzwwg

<https://eduworld.sk/cd/hanka-herinkova/7029/10-tipov-na-rozvoj-hrubej-motoriky?fbclid=IwAR3ZpnnXVjaaspaw4mV5pCVIK7svNoIWiUuXXG-FCnZ-r3hAI-9WYG01Lz4>

<https://eduworld.sk/cd/dominika-nepasova/7084/hruba-motorika--co-je-to-a-preco-ju-rozvijat-co-najskor?fbclid=IwAR1dpMYmjtfdU5nXn14-biu-rqcTWojEtXx7nfxXIM0IcSfEsRqctEWyKg>

<https://eduworld.sk/cd/beata-tancsakova/7012/rozvijajte-grafomotoriku-s-predskolakmi-hravou-formou?fbclid=IwAR27Gkqblxr2ofVXWKN6gAt6grwuvSUgYpkFoEneID4Pp6tZgMz42INrX0E>

<https://eduworld.sk/cd/maria-raskova/5109/56-napadov-na-cinnosti-pre-rozvoj-jemnej-motoriky-deti>

<https://eduworld.sk/cd/petra-polievkova/4859/ako-s-detmi-trenovat-a-fixovat-spravny-uchop-ceruzky>

<https://eduworld.sk/cd/zanet-kollarova/3309/ako-by-mala-vyzerat-kresba-a-uroven-grafomotoriky-u-predskolakov>

GRAFOMOTORIKA, VIZUOMOTORIKA

(spracovali Mgr. Miroslava Proksová a PaedDr. Jana Javorská, špeciálni pedagógovia)

1. Grafomotorika

Grafomotorika je súbor psychických činností, ktoré vykonávame pri písaní, ovplyvňuje však celkový psychomotorický vývin dieťaťa.

Grafomotorika sa netýka LEN správneho úchopu. Grafomotorika je záležitosťou celého tela. Nezameriavajte sa len na správny úchop, ale na celkový motorický rozvoj.

Pre rozvoj grafomotorických schopností sú kľúčovými faktormi rozvoj *jemnej motoriky* (zápästie, prsty, dlaň) i *hrubej motoriky* (motorické funkcie ramena, lakt'a, ruky), *vizuomotorickej koordinácie* (súčinnosť oka a ruky), *zrakového a priestorového vnímania* (schopnosť orientovať sa v priestore, pravo-ľavá orientácia), *senzomotorika* (súbor schopností a zručností dôležité pre prepájanie zmyslového vnímania s pohybom) a *lateralita*.

Na rozvíjanie grafomotoriky slúži niekoľko cvičení. Cieľom týchto cvičení je najmä príprava ruky na písanie, rozvíjanie jemného prstového svalstva a pohybová schopnosť ruky, aby bola pripravená na písanie.

Nemusíme predbiehať vývin tým, že budeme učiť dieťa písať, aby mu to v škole išlo lepšie. Stačí deti nechať prirodzene robiť aktivity, ktoré práve stimulujú motoriku ruky a prstov, pri ktorých musia diferencovať pohyb a narábať so silou. Skôr, ako sa dieťa popasuje so skutočnými písmenami, malo by zvládať napísať jednotlivé tvary, z ktorých sú písmená vystavané.

Dobre rozvinutá grafomotorika je základom pre predškolskú a školskú činnosť dieťaťa. Poruchy v oblasti grafomotoriky sa prejavujú najmä oneskoreným vývojom a sú spojené aj so zlou schopnosťou koordinácie pohybu tela.

Prejavy signalizujúce nezrelú úroveň grafomotoriky u predškolača sú:

- nevyhľadáva, odmieta kreslenie a maľovanie,
- má problém s udržaním ceruzky, nemá fixovaný úchop,
- línie kresby sú kostrbaté, čiary nerovnomerné a neplynulé,
- nevie správne obkresliť základné tvary napr. štvorec, kruh,
- nevie postupovať v kreslení podľa slovných alebo názorných inštrukcií,
- kresba nezodpovedá úrovni mladšieho dieťaťa.

Medzi prípravné tvary patria:

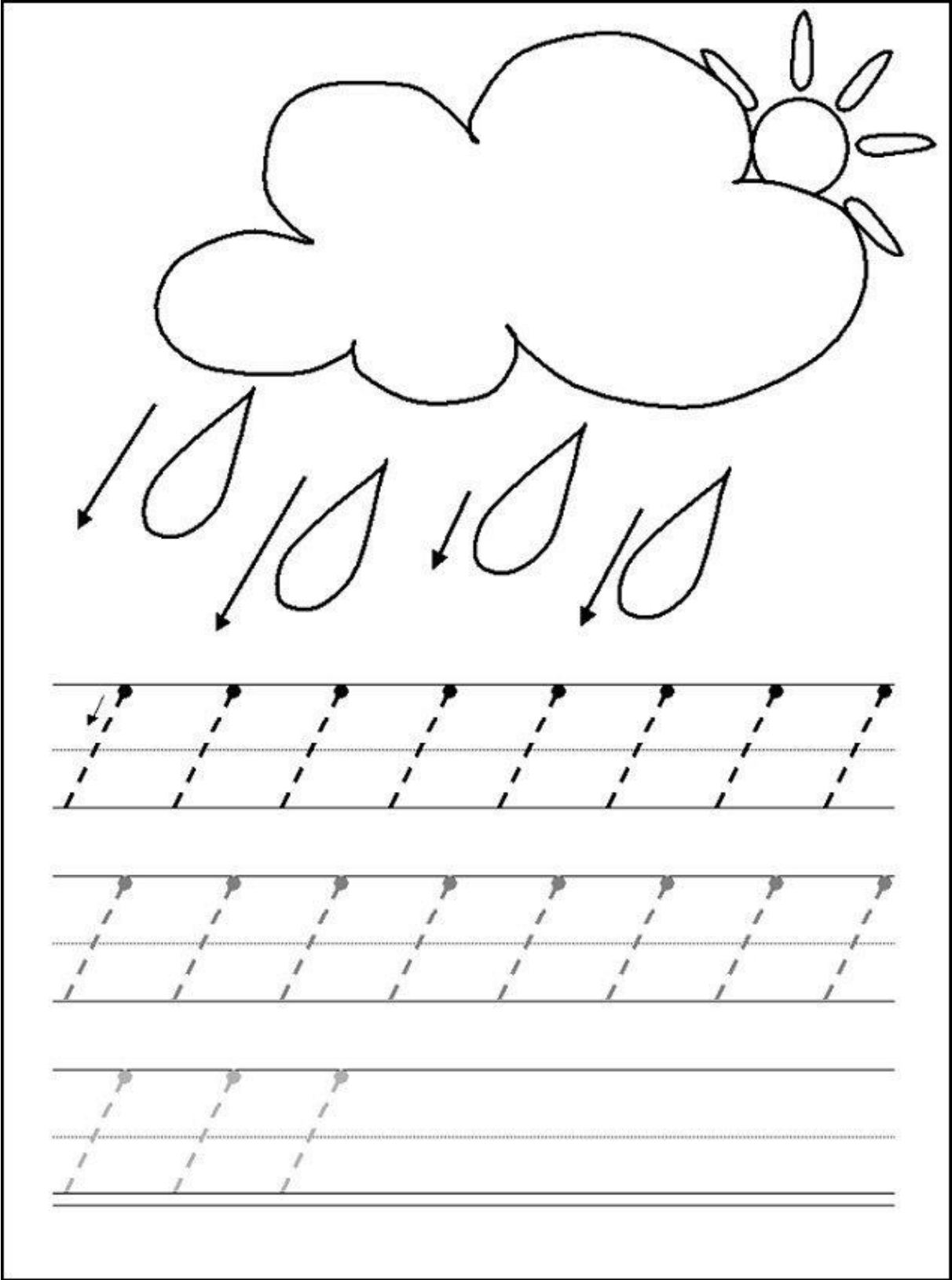
- čmáranie,
- voľný neprerušovaný pohyb,
- bodky,

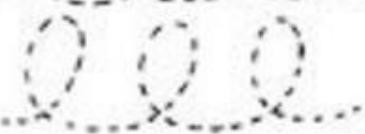
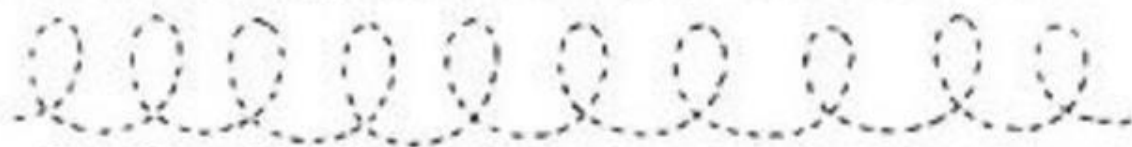
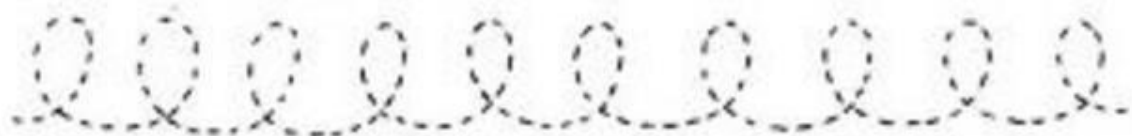
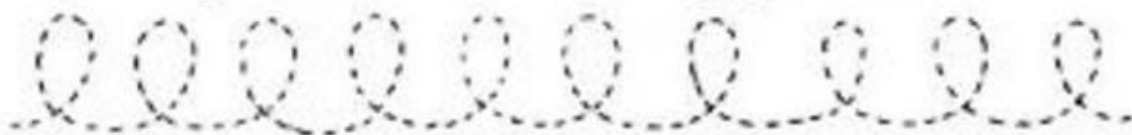
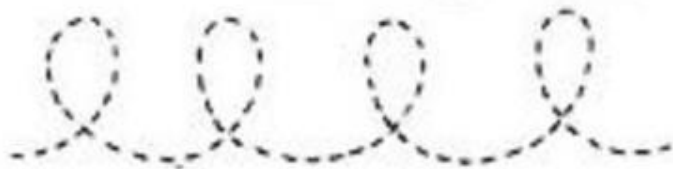
- čiary vertikálne, horizontálne, šikmé,
- kruh,
- dolný oblúk,
- horný oblúk,
- vlnovka,
- spodná slučka,
- horná slučka.

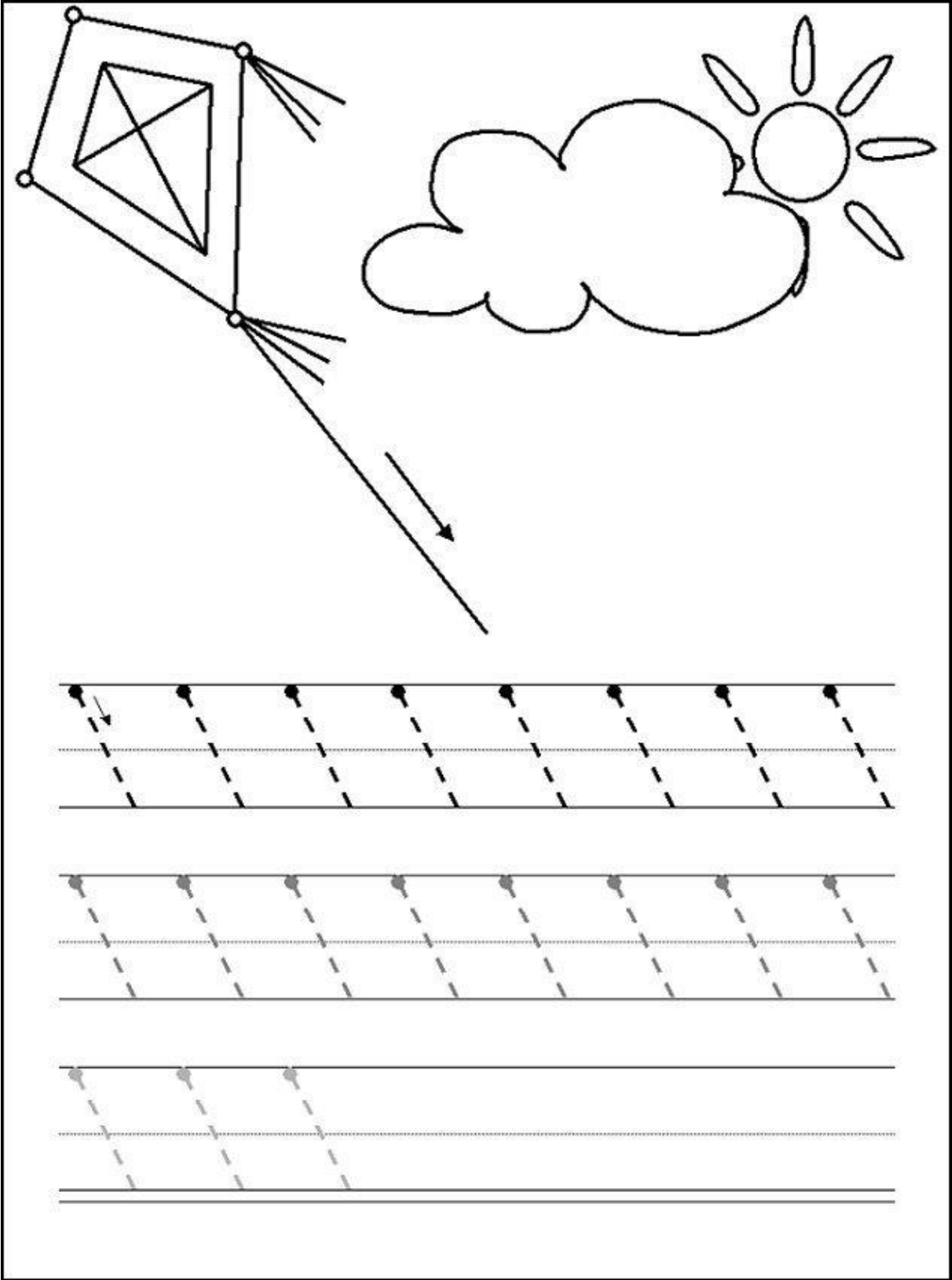
V prípade, že sa predškólakovi v tejto oblasti nedarí, je pravdepodobné, že sa uňho vyskytnú neskôr problémy s písaním. Takýto žiak v škole zlyháva pri osvojovaní si tvarov písmen, jeho písmo je neúhľadné až nečitateľné a tempo písania je veľmi pomalé. Dieťa vynakladá pri písaní veľkú námahu a tak všetku svoju pozornosť zameriava na činnosť ruky. To spôsobuje, že ignoruje obsah písaného, čo vedie k väčšej chybovosti.

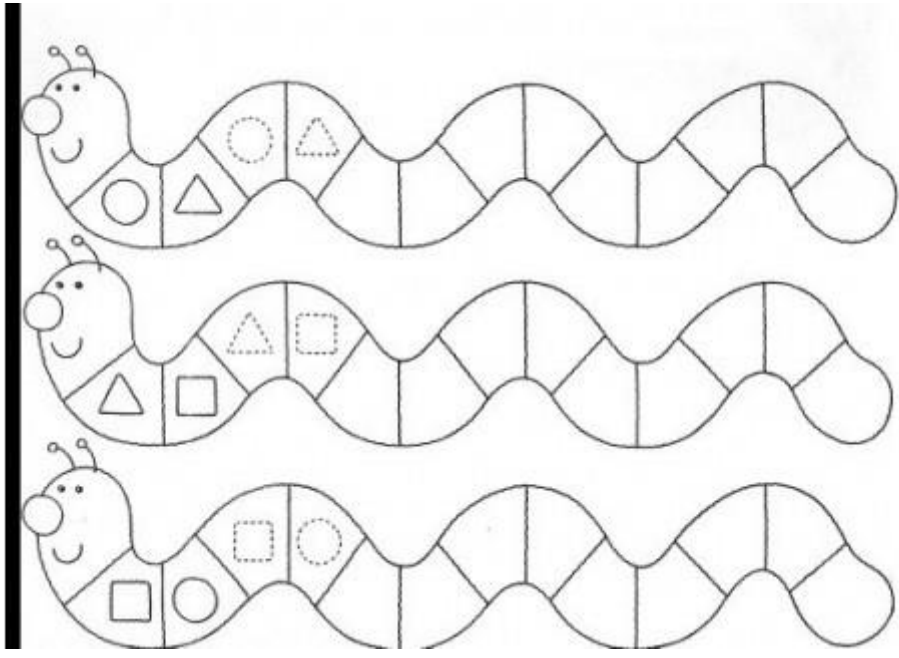
Hry a cvičenia zamerané na rozvoj grafomotoriky:

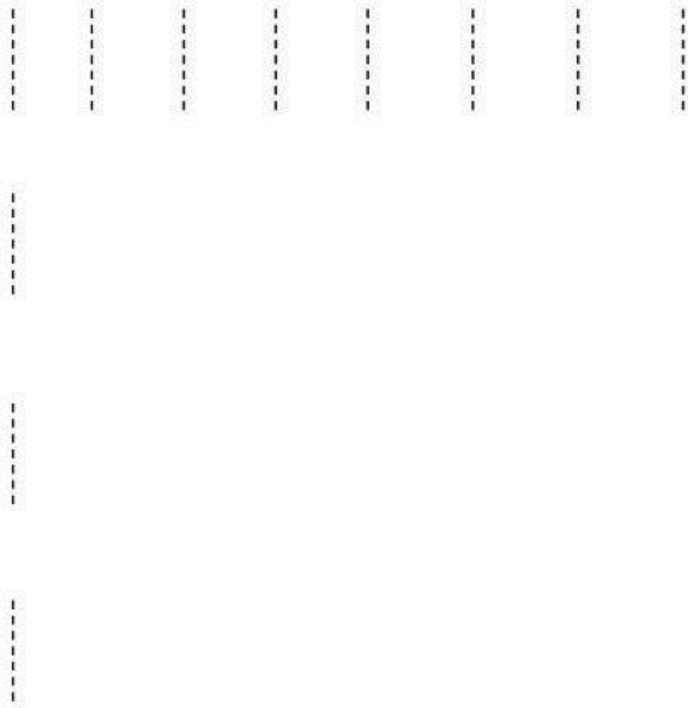
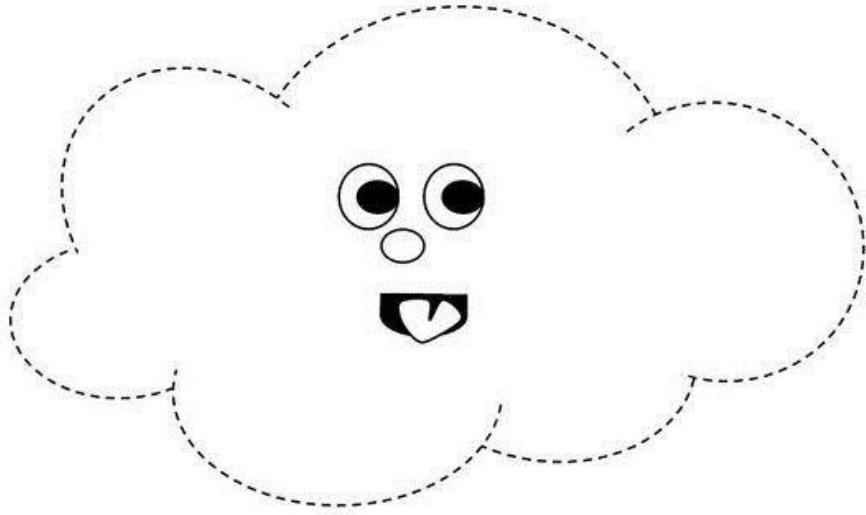
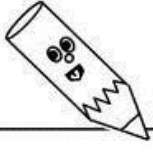
- strúhanie ceruziek,
- riešenie labyrintov,
- obkresľovanie pomocou šablón,
- spájanie bodiek do obrázkov,
- kreslenie kruhov,
- šrafovanie,
- tvarovanie písmen z plastelíny,
- obťahovanie tvarov písmen prstom.

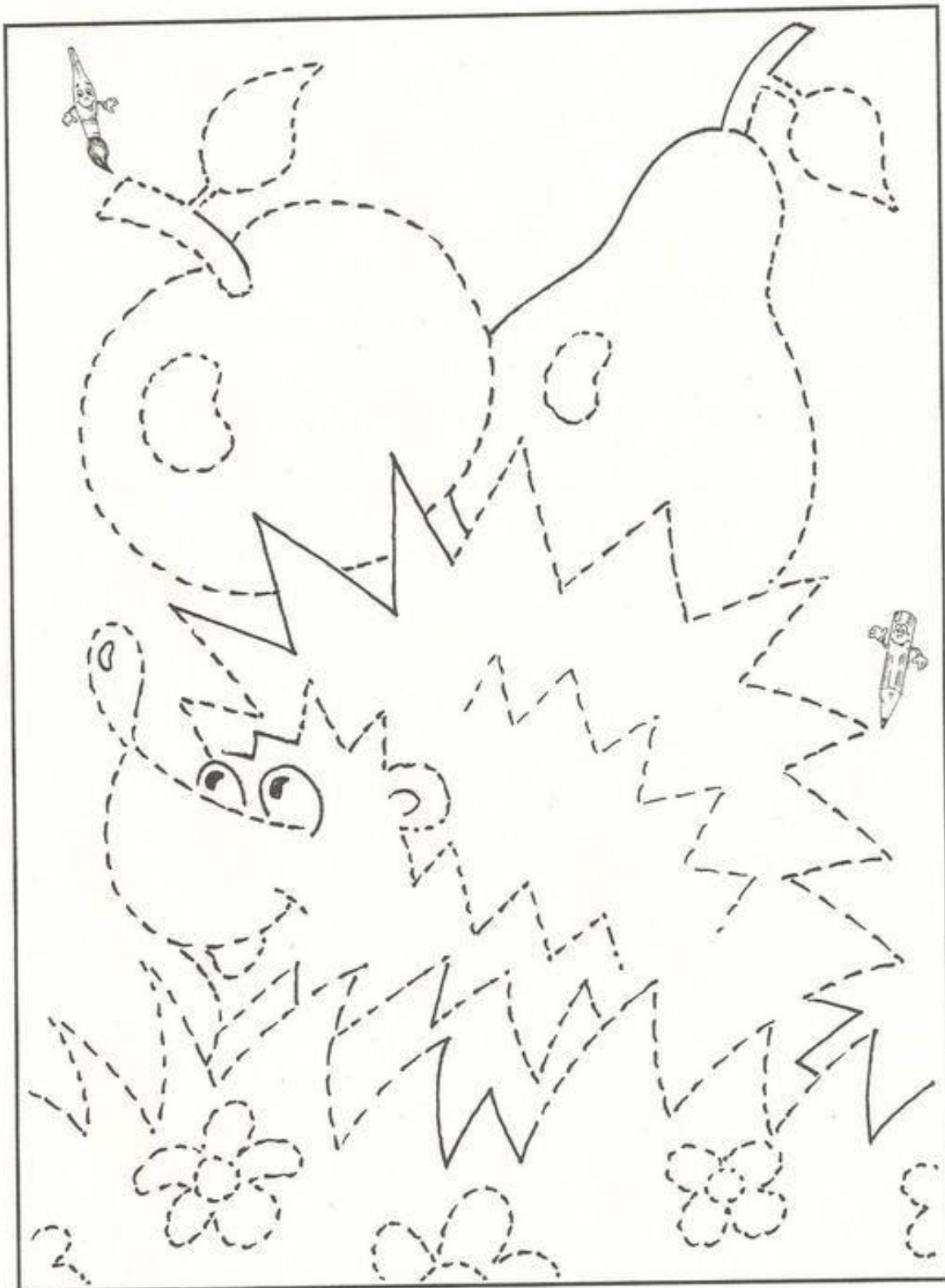

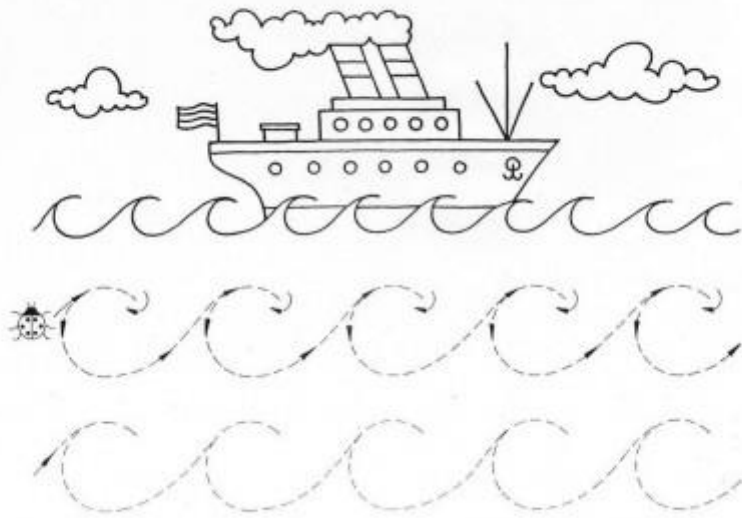

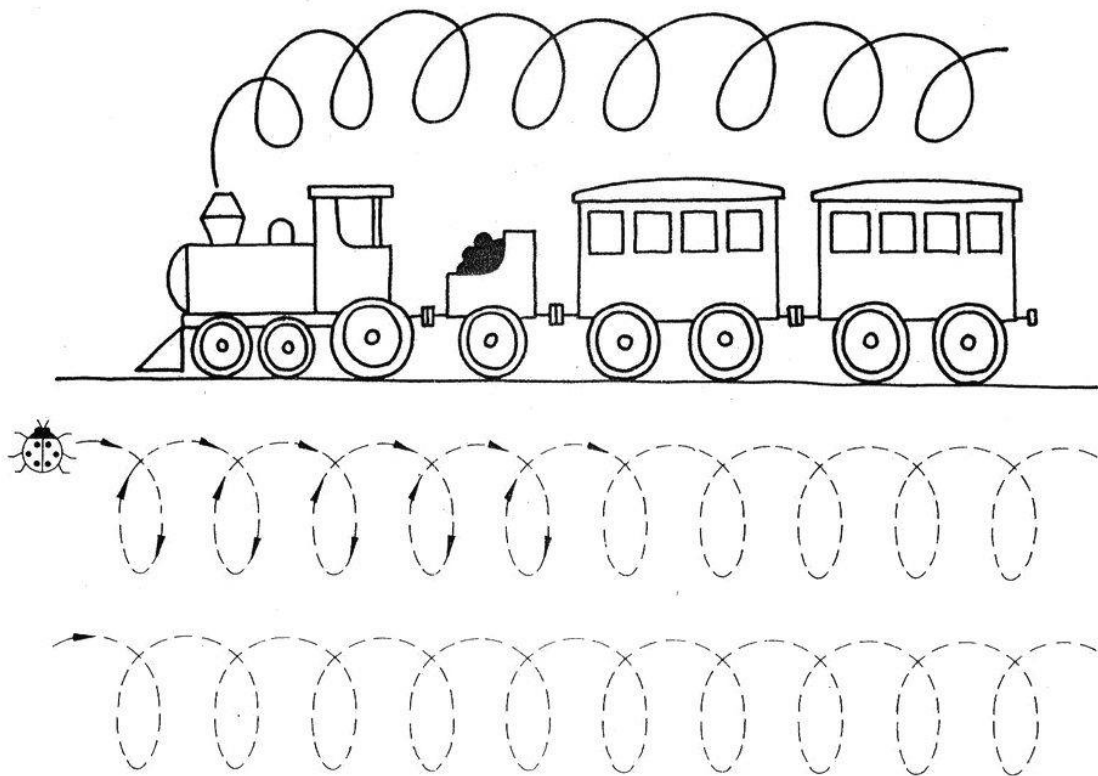

i-creative.cz

i-creative.cz

3 3 3 3

3 3 3 3 3 3 3 3

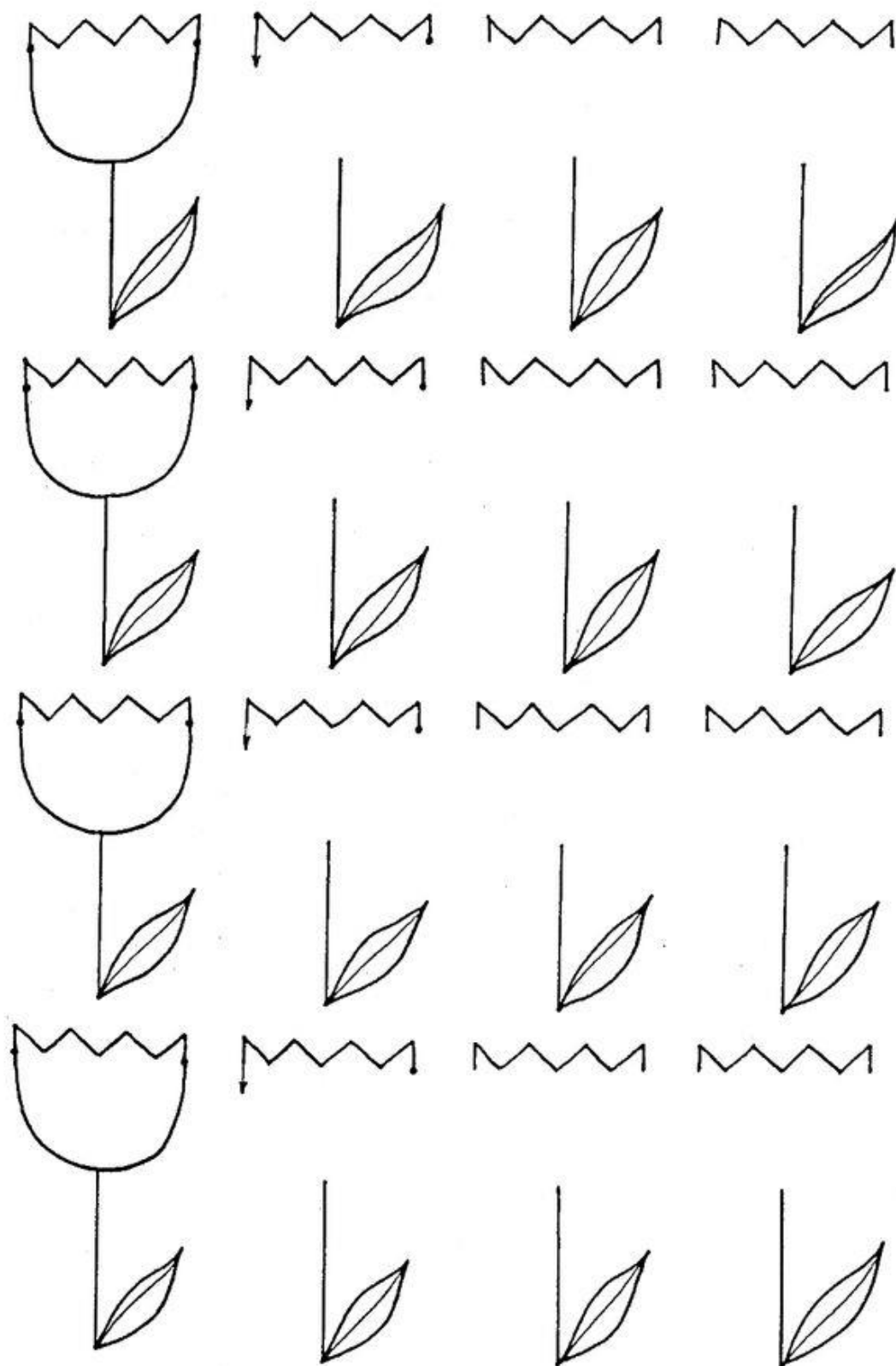
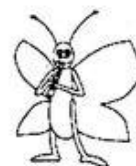
3 3 3 3 3 3 3 3 3 3

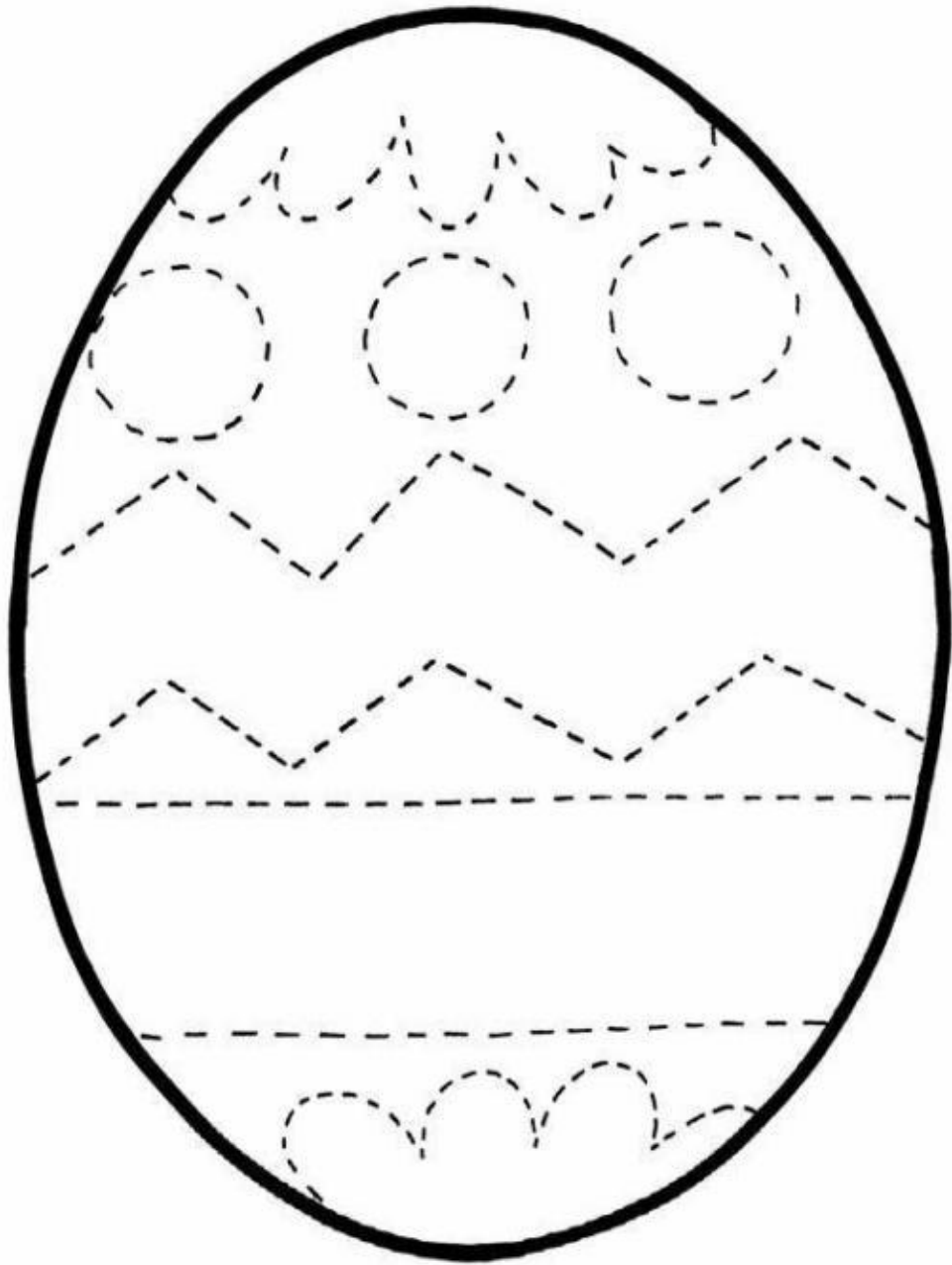
3 3 3 3 3 3 3 3

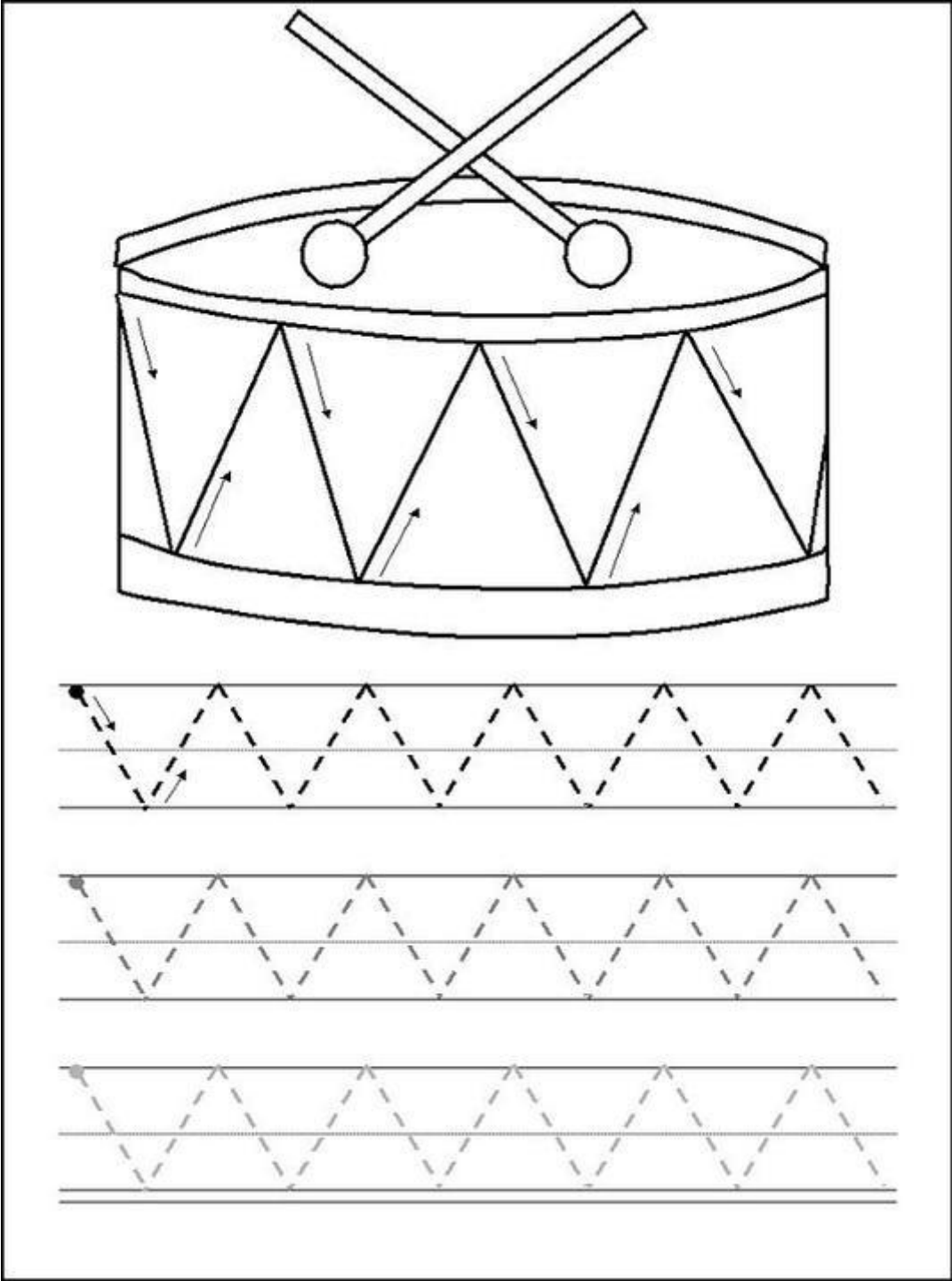
3 3 3 3 3 3 3 3 3 3

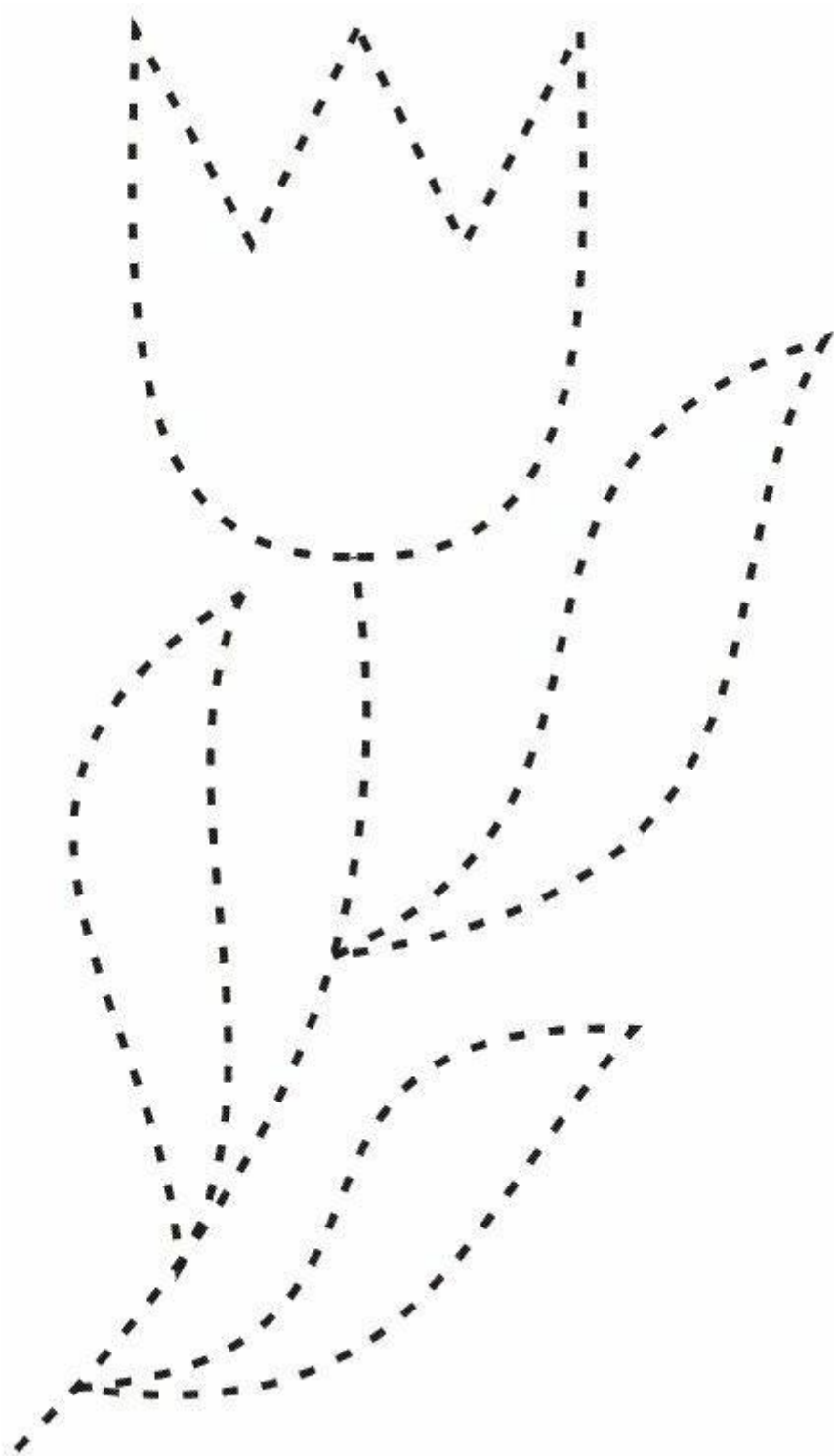
DOMALOVÁNKA TULIPÁN

2. Vizuomotorika

Pojem vizuomotorika v jednoduchosti označuje prepojenie zrakového podnetu (to čo dieťa vidí) s pohybom hornej končatiny (vedieť to napodobniť). Podnet, ktorý dieťa uchopí zrakom (obrázok, pohyb, písmeno, tvar, počet bodiek,..) si zapamätá, dokáže si ho vybaviť (predstaviť, spomenúť si naň) a následne ho aj napodobiť (nakresliť, zacvičiť, postaviť, zoradiť,...). V škole sa táto schopnosť najviac využíva pri opise a prepise textu.

Aby mohlo dieťa kresliť a písať, potrebuje byť schopné koordinácie/spolupráce medzi okom a rukou. Táto súhra má vplyv na vedenie čiary medzi líniami, plynulosť a rýchlosť s akou bola čiara prevedená.

Úroveň vizuomotorickej koordinácie možno dobre posúdiť na cvičeniach jedným ťahom zameraných na plynulosť.

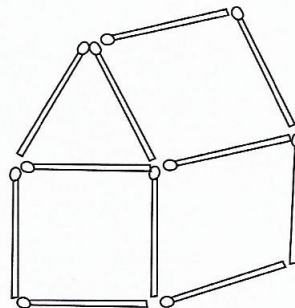
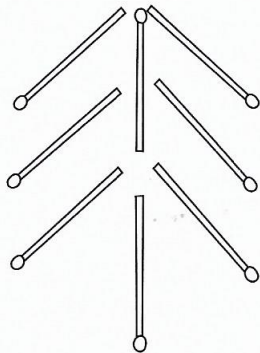
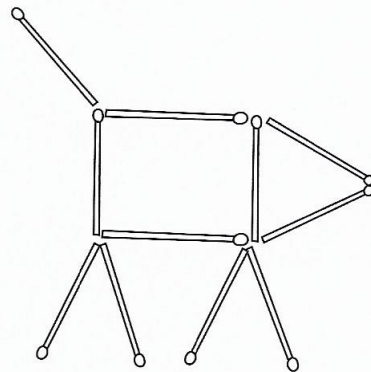
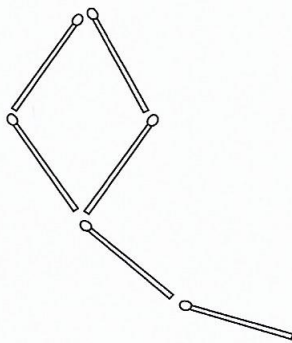
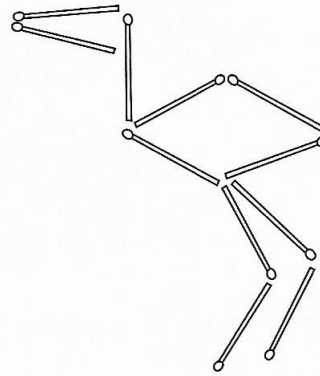
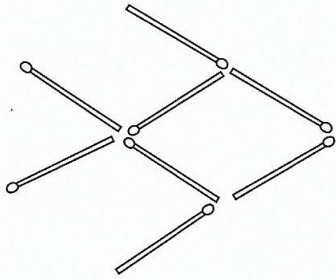
Neisté obťahovanie po čiare, nedokončené vyfarbovanie omal'ovánky, ťažkosti s podaním a prinesením predmetu na základe požiadavky zo strany dospelého alebo oslabenie v orientovaní sa v priestore pri činnosti môžu poukazovať na možné oslabenie v oblasti vizuomotorickej koordinácie, tzn. koordinácie oka s činnosťou ruky. U detí sa tieto ťažkosti bežne vyskytujú, ale je možné ich podporiť a nácvikom skorigovať ešte pred vstupom do školy.

Hry a cvičenia zamerané na rozvoj vizuomotoriky:

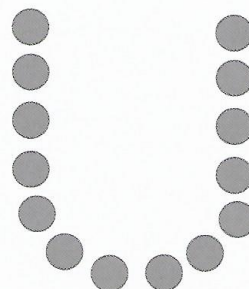
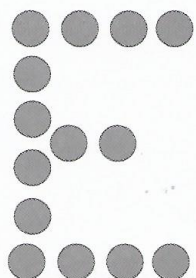
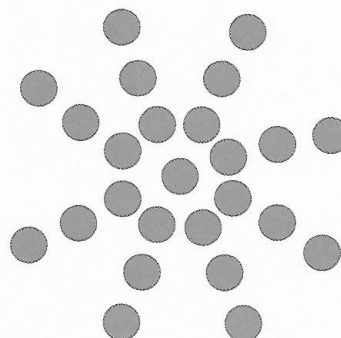
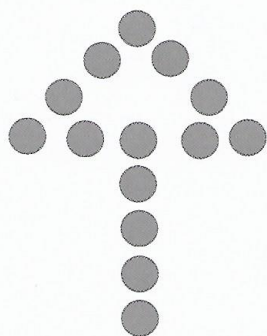
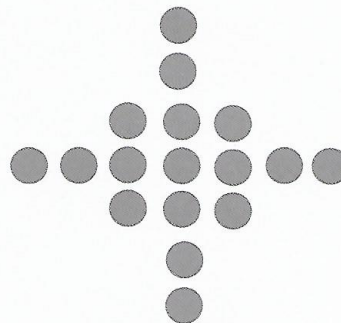
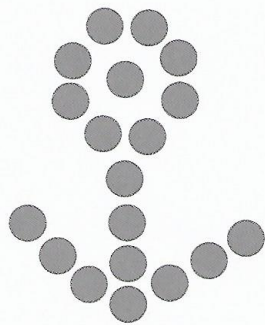
- precvičovať úklony vpravo, vľavo, otáčanie trupu,
- dotýkať sa postupne hlavy, ramien, kolien, prstov na nohách,
- precvičovať pohyby - špička, päta, celá noha,
- dotýkať sa pravá ruka/pravé koleno, ľavá ruka/ľavé koleno,
- dotýkať sa pravá ruka/ľavé koleno, ľavá ruka/pravé koleno,
- hra na zrkadlo - dvojica stojí oproti sebe a napodobňuje pohyby svojho spoluhráča,
- špičky nôh kreslia geometrický tvar - dieťa v sede pomocou nôh napodobňuje jednotlivé geometrické tvary,
- navíjanie kĺbka pravou a ľavou rukou,
- kresliť jednoduchý tvar, obrázok na chrbát kamaráta (napr. slniečko, srdiečko, obláčik),
- zapichovanie špáradiel do sitka na čaj a lebo na cestoviny,
- hra na Popolušku – triedenie strukovín,
- skladať obrázky z kamienkov, špáradiel, zápaličiek podľa vzoru - vid' príloha,

- vyrábať obrázky z cestovín, strukovín, ryže, maku,
- skladať mozaiky podľa predlohy,
- hra Tangram – skladať obrázky podľa vzoru,
- dokresliť polovicu obrázka - vid' príloha,
- kresliť obrázky pomocou štvorcovej siete vid' príloha (začíname 3x3 štvorce, neskôr 4x4, 5x5),
- navliekanie náhrdelníkov podľa vzoru – urob taký istý náhrdelník,
- pečiatkovanie do štvorcovej siete podľa vzoru,
- prekresľovanie jednoduchých obrázkov cez priesvitný papier cez okennú tabuľu,
- pomocou kociek zo stavebníc postav rovnaký útvar podľa vzoru,
- riešenie labyrintov - vid' príloha,
- nakresliť dráhu auta/trasu zvieratka po vyznačenej ceste tak, aby sa nedotklo okrajov cesty - vid' príloha,
- nakresliť obrázok jedným ťahom napr. domček - vid' príloha.

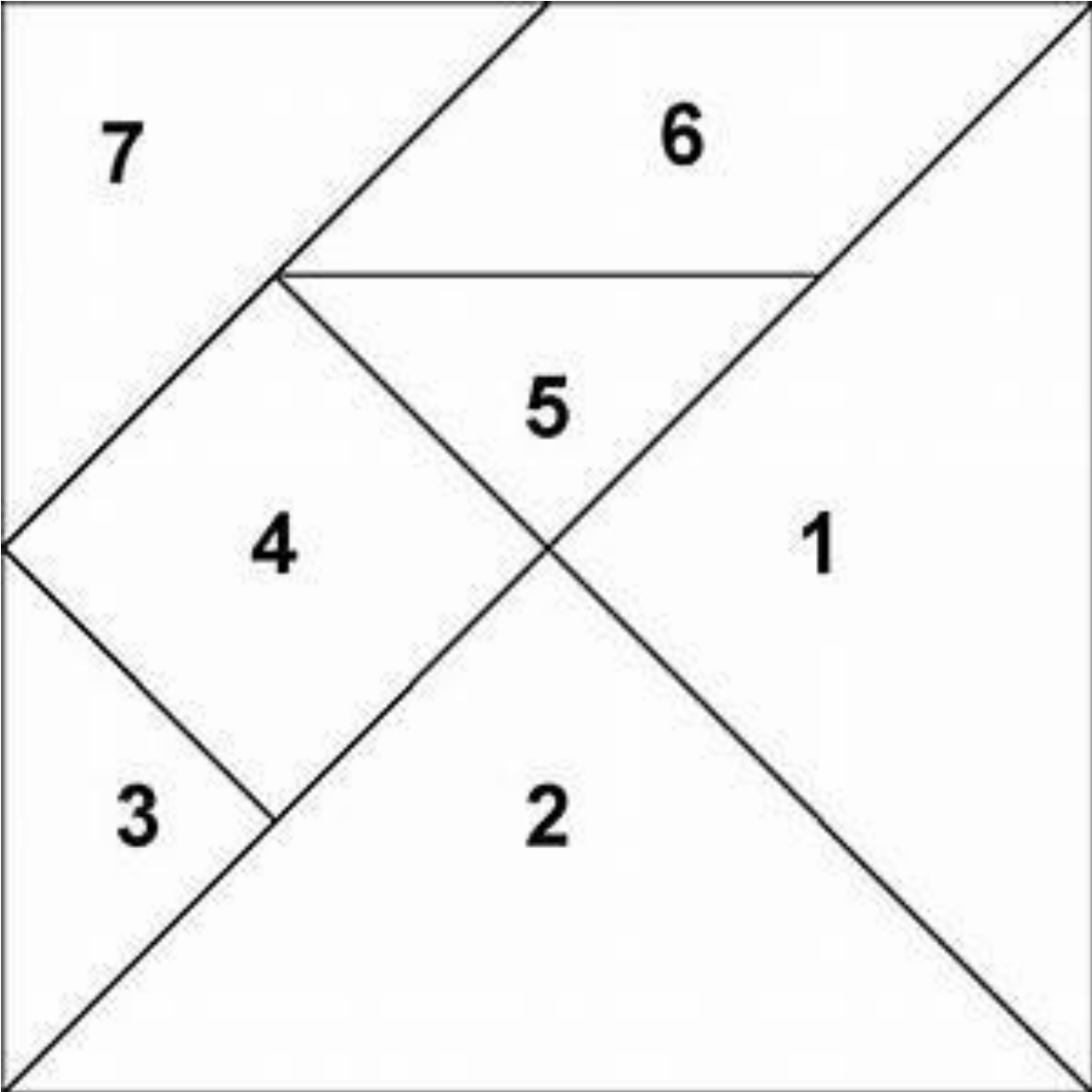
Spolu s dítětem skládejte ze sirek, párátek, brček, ... podle předlohy nebo vlastní fantazie ornamenty.
Dítě skládá podle vás nebo podle kartičky.

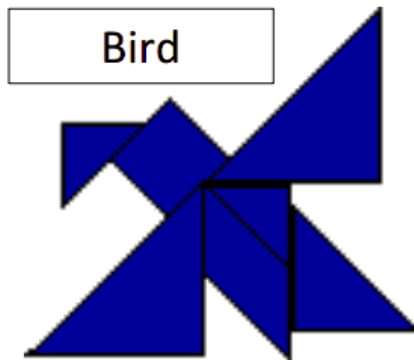
Spolu s dítětem skládejte z kamínků, korálků, ... podle předlohy nebo vlastní fantazie ornamenty.
Dítě skládá podle vás nebo podle kartičky.

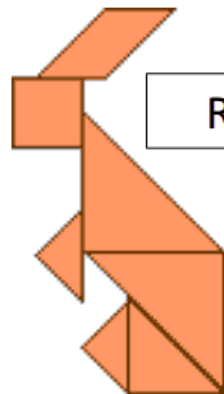
Tangram (existujú aj drevené stavebnice, možno vystrihnúť z tvrdého papiera)

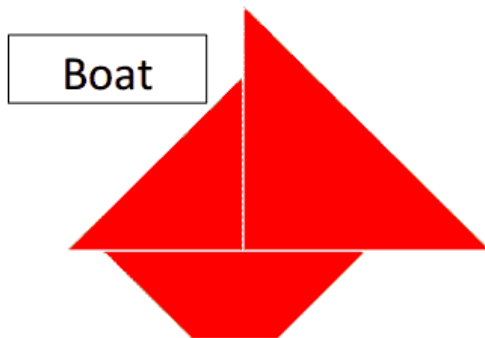
Príklady obrázkov zo stavebnice Tangram

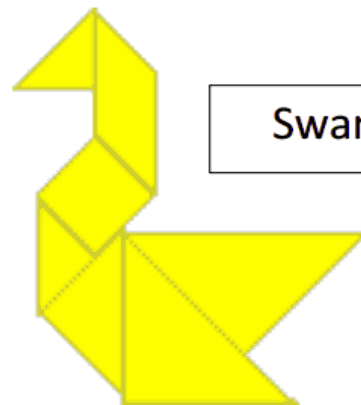
Bird

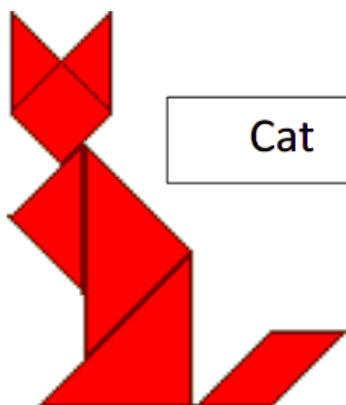
Rabbit

Boat

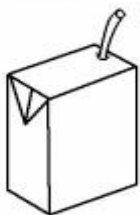
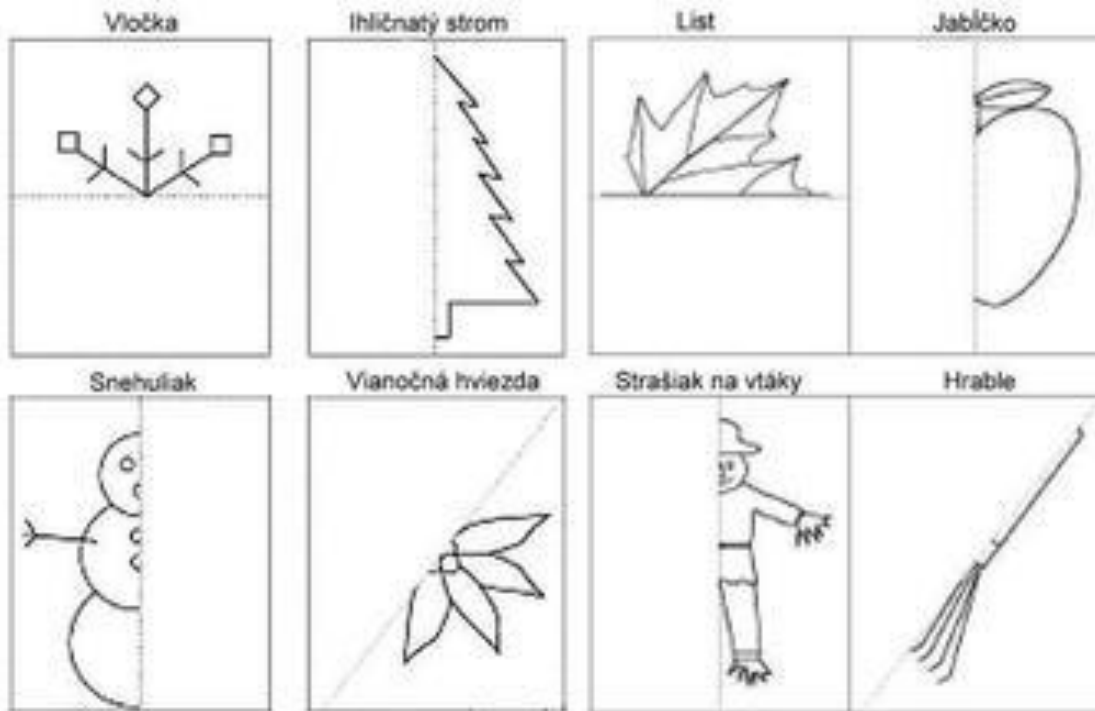
Swan

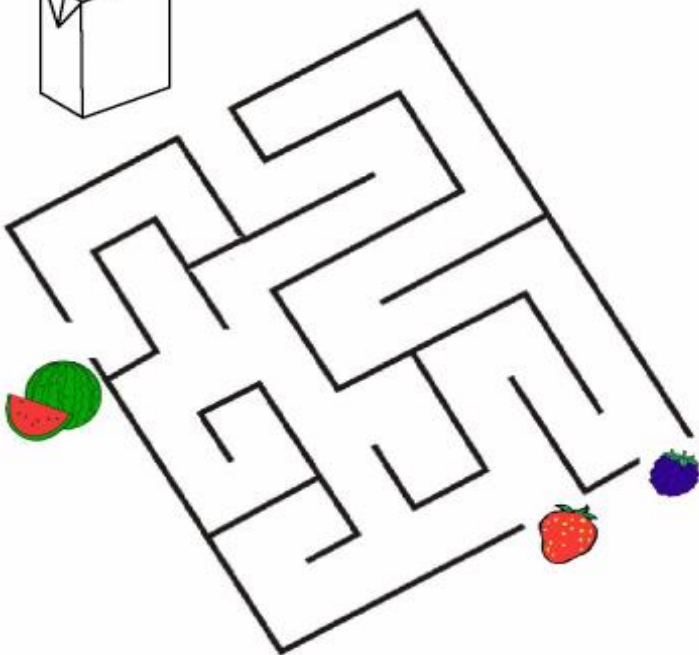
Cat

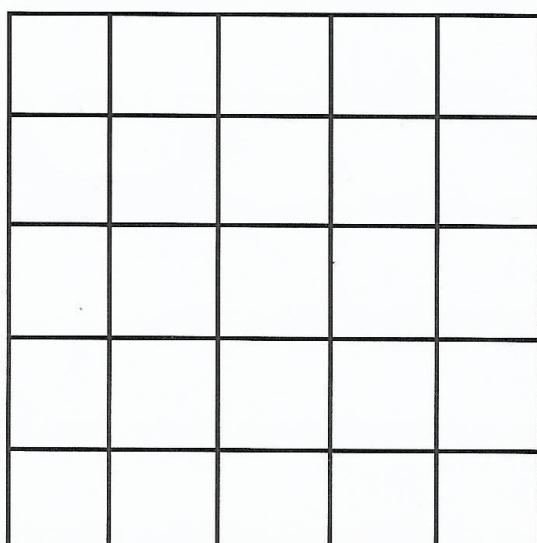
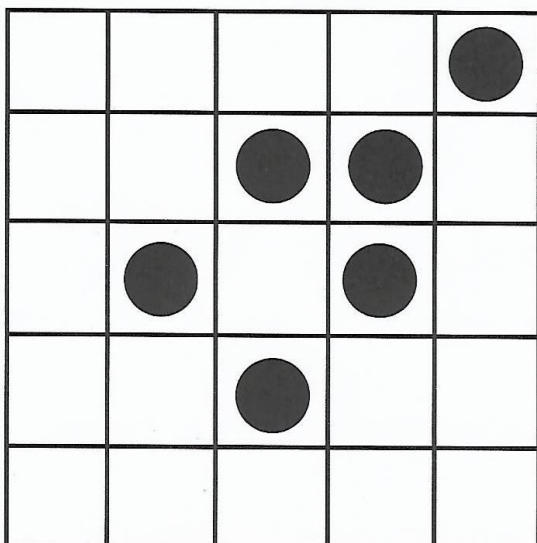
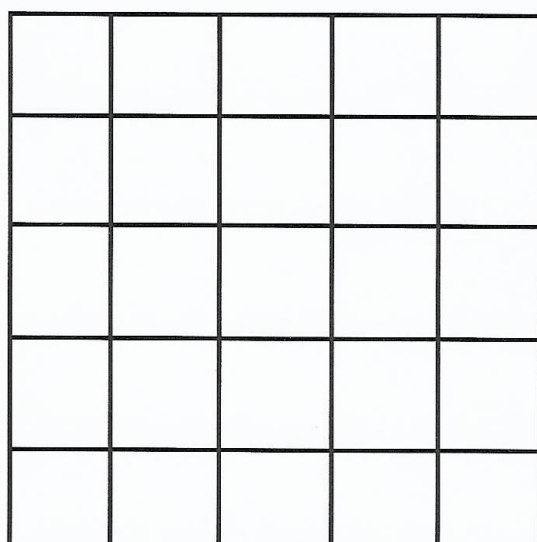
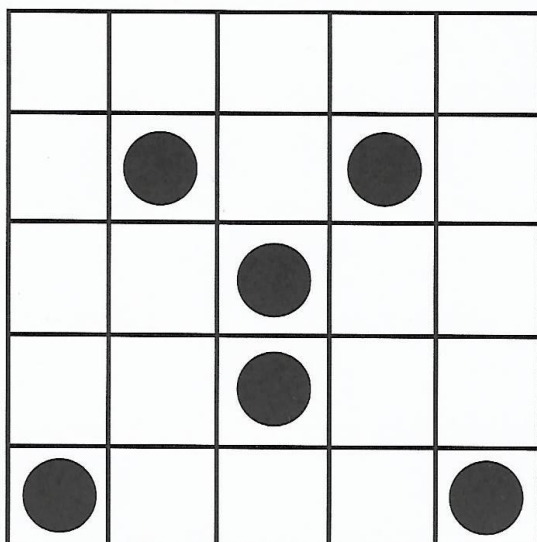
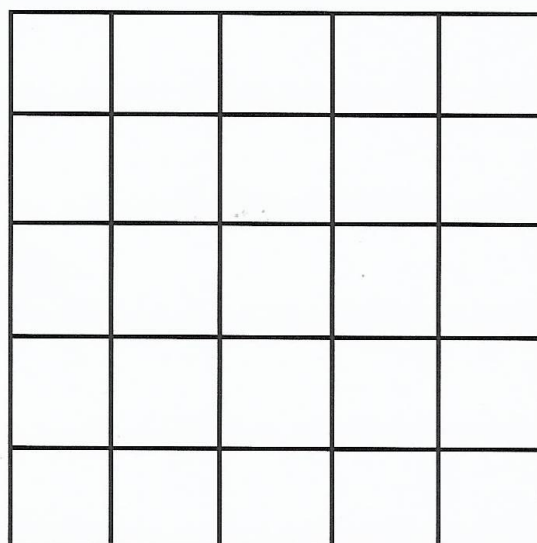
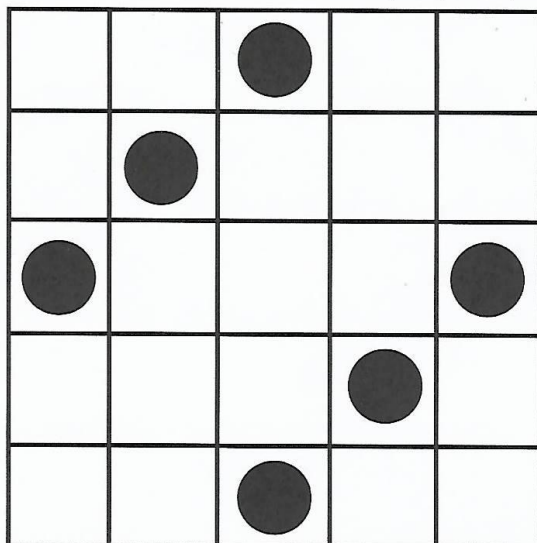
House

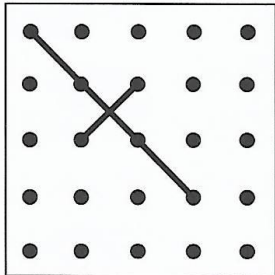
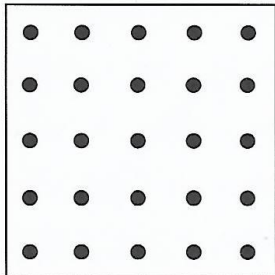
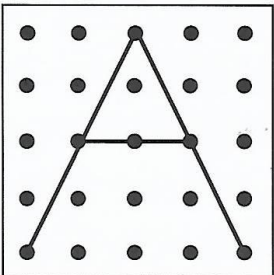
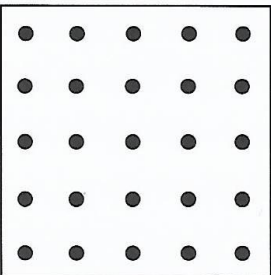
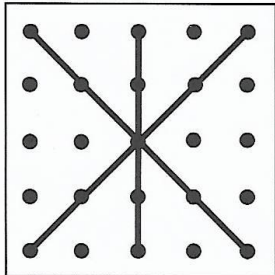
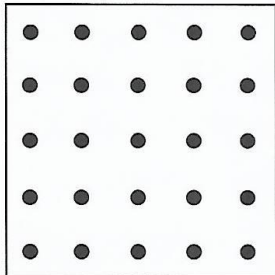
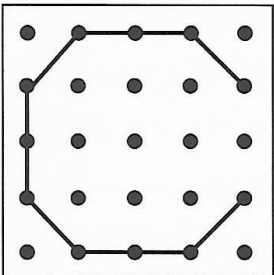
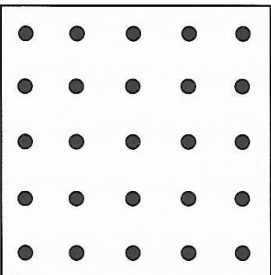
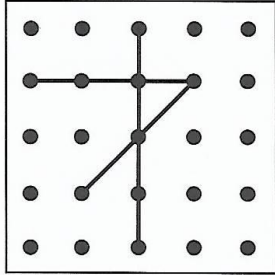
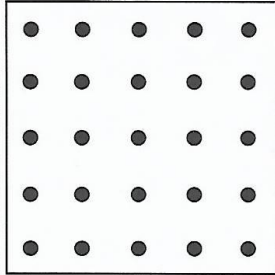
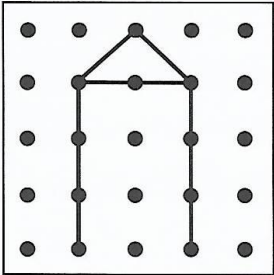
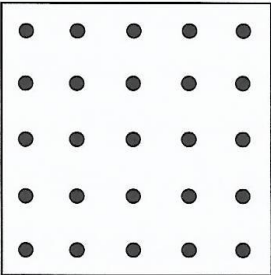
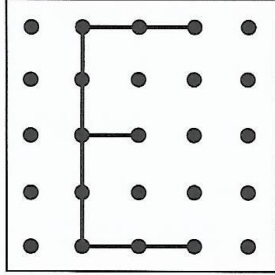
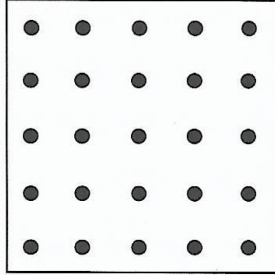
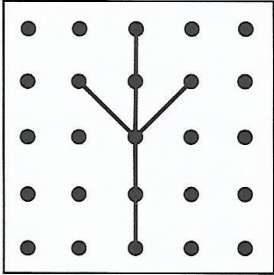
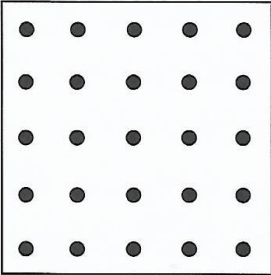
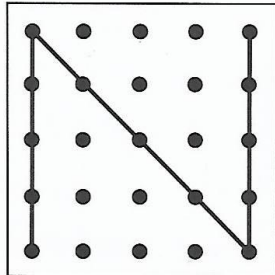
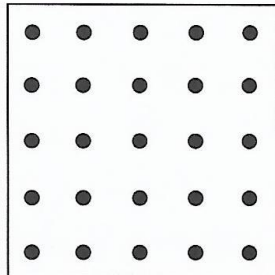
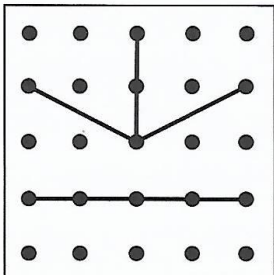
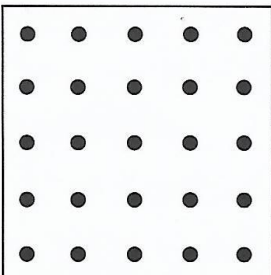
Z akého ovocia je džús na obrázku?

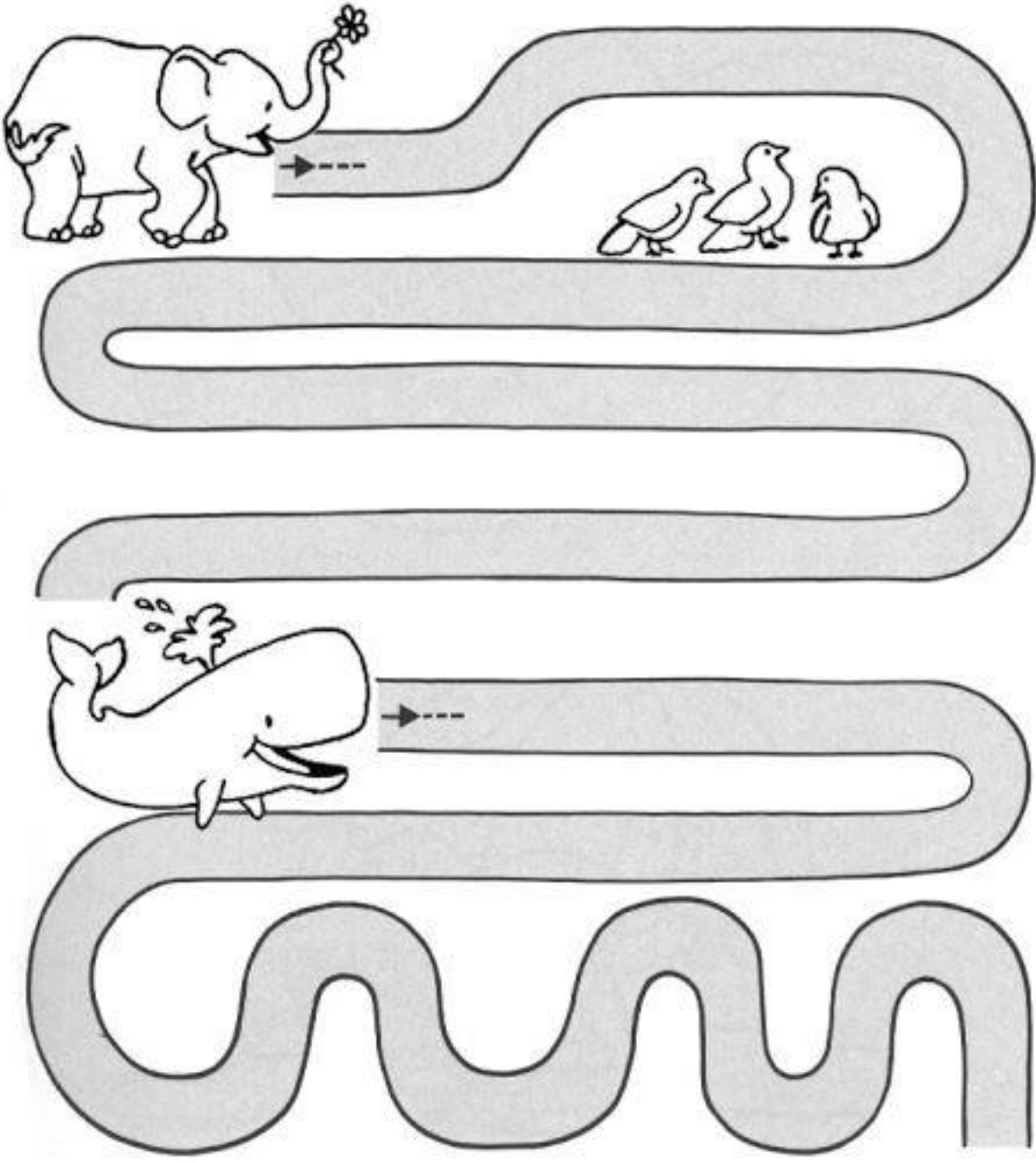

Nakresli puntíky do prázdné čtvercové sítě podle předlohy.

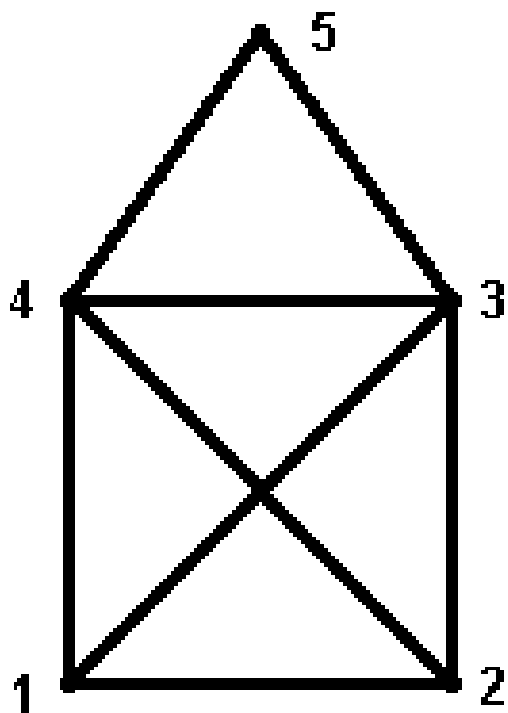
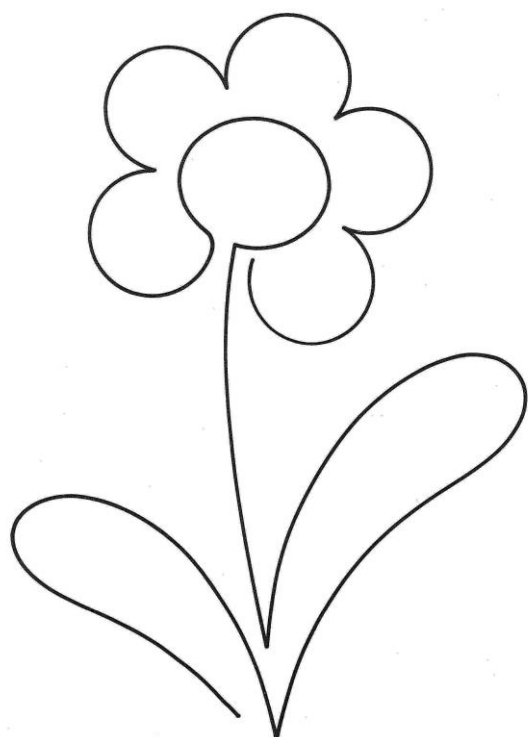

Spoj čarou tečky v síti podle vzoru.

Nakresli obrázok jedným ťahom

Použité zdroje:

Ivana Vlková: Vizuomotorické listy 1.díl, Vydavatelství PASPARTA Publishing s.r.o., 2020

Ivana Vlková: Vizuomotorické listy 2.díl, Vydavatelství PASPARTA Publishing s.r.o., 2020

Andrea Papp: Rozvíjanie grafomotorických zručností v nultom ročníku základnej školy a gymnázia s vyučovacím jazykom maďarským v Moldave nad Bodvou, Záverečná práca ,UK Bratislava, 2015

MYSLENIE, PAMÄŤ, POZORNOSŤ

(spracovala Mgr. Dominika Lacková, psychológ)

1. Pamäť

Pamäť detí v predškolskom veku má prevažne názorný charakter – deti si lepšie zapamätávajú a vybavujú názorný (konkrétny) materiál než verbálny (slovný). V tomto období si deti zapamätávajú prevažne mechanicky, na konci obdobia sa spolu s rozvojom myslenia objavujú aj logické prvky pamäti.

Každé dieťa preferuje iný spôsob zapamätávania, prípadne kombináciu viacerých, poznáme:

- sluchový typ (ľahko si pamätajú básničky a pesničky),
- vizuálny typ (ľahko sa učí z obrázkov alebo z náučných videí),
- pohybový typ (dieťa si najlepšie pamätá veci spojené s pohybom),
- hmatový typ (najradšej sa učia pomocou hračiek alebo učebných pomôcok).

Dieťa v tomto veku by si malo:

- zapamätať vetu zloženú zo 7-8 slov a vedie ju zopakovať,
- naučiť sa nasпамäť detskú pesničku alebo básničku,
- zapamätať si inštrukcie k práci...

Hry a cvičenia zamerané na rozvoj pamäti :

- Vezmite si 10-30 malých predmetov (napríklad rôzne hračky alebo veci , ktoré máte bežne v domácnosti –kľúče, pero, kniha...). Predmety rozložte po stole tak, aby ich dieťa videlo, nechajte mu minútu až dve na pozorovanie. Následne zakryte všetky predmety šatkou a vyzvite dieťa, aby vymenovalo, ktoré veci si zapamätalo.
- Pexeso – klasická hra na rozvíjanie pamäte a zároveň aj pozornosti s milým bonusom, ktorým je spoločne strávený čas s vaším dieťaťom.
- Dieťaťu zoradíte do radu 5 predmetov alebo obrázkov, necháme mu minútu, potom ich zakryjeme. Úlohou dieťaťa je povedať aké predmety či obrázky videlo presne podľa poradia.
- Dlhý rad - hru začnete napríklad vetou: „V obchode si kúpime chlieb...“ . Dieťa zopakuje vetu a pridá ďalšie slovo, napr. „ V obchode si kúpime chlieb, syr...“ . Potom vetu zopakujte vy a opäť niečo pridajte. Vetu zopakuje dieťa a tiež niečo pridá. Opakujte dovtedy, kým si dieťa veci pamätá.
Iné príklady:
V ZOO sme videli opicu... V lese žije medveď... V košíku mám jablko ...
- Nacvik pamäti môžeme podporiť aj čítaním jednoduchých riekaniak s obrázkami. Čítajte najprv sami, potom pri opakovaní nechajte dieťa jednoduché slovné celky dopĺňať, opakovať, až postupne zvládne riekanku samé.

- Dieťa má vykonať činnosť presne podľa niekoľkých inštrukcií: „Z detskej izby zober autíčko, prines ho do obývačky a polož ho pod stolík“. Podľa úspešnosti zvyšujete počet inštrukcií, ktoré si má zapamätať (zober..., vlož do..., odnes do..., polož..., postav sa.....a pod.).
- Prezerajte si spolu s dieťaťom obrázkovú knižku, pozrite si dve strany. Neskôr knihu zavrite a dieťa má povedať, čo videlo na prvej stránke knihy (vľavo), potom čo na druhej stránke knihy.

2. Myslenie

Základom rozvoja myslenia je utváranie rozumových operácií. Dieťa na konci predškolského veku zvláda už všetky rozumové operácie – analýzu, syntézu, zovšeobecňovanie, porovnávanie a abstrakciu.

Predškolak by mal v závere materskej školy:

- ovládať pojem množstva (rozlišovanie viac/menej),
- ovládať pojem veľkosti (najvyšší/najnižší),
- ovládať pojem poradia (prvý, posledný),
- rozlišovať jednoduché pojmy súvisiace s časom (včera/dnes...),
- logicky rozmyšľať o pojmoch (načo slúžia dvere, načo je čiapka...),
- začať chápať vzťahy a súvislosti, príčinu a dôsledok...

Hry a cvičenia zamerané na rozvoj myslenia :

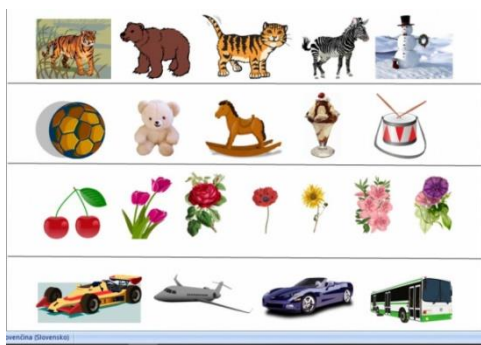
- Palec hore, palec dole – dieťaťu hovoríme rôzne výroky, ktoré sú buď pravdivé alebo nepravdivé, napr. „Tráva je zelené.“ „Jablko rastie na strome.“ „Mačka má 5 nôh.“ Úlohou dieťaťa je zdvihnúť prst hore, ak je to pravda. Ak nie je, ukáže prst dole.
- Rozvíjať myslenie vášho dieťaťa môžete aj pri pomoci v domácnosti, pri každej cieľenej aktivite dieťa musí "zapnúť mozog" a učí sa ju robiť tak, aby ju zvládlo a aby bola pre neho čo najjednoduchšia. Napr. spolu upečte koláč, pýtajte sa dieťa čo potrebujete aby sme upiekli koláč (rúru, plech, suroviny...), čo musíme spraviť ďalej (prichystať si všetko potrebné, dať to do misy, zamiešať to, vajička musíme rozbiť...).
- Spoločné čítanie rozprávky – po prečítaní rozprávky s dieťaťom diskutujte o príbehu formou otázok : „Kto bol dobrý v rozprávke a prečo?“ „Prečo sa príbeh skončil, tak ako sa skončil?“ „Čo by sa stalo keby sa niečo zmenilo?“ „Aké postavy v príbehu vystupovali?“ Týmto zároveň rozvíjate aj pozornosť dieťaťa (musí sa na príbeh sústrediť) a jeho slovnú zásobu (keď ho prerozpráva).
- Rozlišovanie vecí podľa jedného znaku:
 farby- povedzte dieťaťu, nech vymenuje všetky predmety, ktoré sú v okolí zelené.
 tvar- povedzte dieťaťu, nech vymenuje guľaté, hranaté, obdĺžnikové veci a pod.
 materiál- dieťa hľadá predmety zo železa, dreva, skla a pod.
 rovnaký znak- dieťa vymenuje všetko čo behá, pláva, jazdí na kolesách, čo

rastie na stromoch a podobne.

- Čo je vnútri? - potrebujete vrecúško, do ktorého vložíte napr.: maličkú hračku, pero, strúhadlo, guľičku, gumu ... postačí 5 - 7 predmetov.

Dieťaťu podáte vrecko do ruky a počas 3 - 4 minút sa snaží hmatom zistiť, čo je jeho obsahom. Potom hovorí nahlas, čo si myslí, že tam bolo a vy postupne vyťahujete veci von a porovnávame s tipmi dieťaťa.

- Rôzne pracovné listy voľne dostupné na internete, v ktorých má dieťa určiť čo do skupiny nepatrí a prečo, napr. :

3. Pozornosť

Pozornosť v predškolskom veku má ešte mimovoľný a neúmyselný charakter – upútavajú ju silné a pre dieťa zaujímavé podnety, je nestála a prelietavá. Zámerná pozornosť sa začína formovať ku koncu materskej školy.

V tomto období by už dieťa malo :

- dokázať zotrvať pri dlhších činnostiach, ktoré mu určili dospelí v čase cca 15-20 minút,
- dokončiť začatú činnosť bez prerušenia, napr. pracovný list,
- reagovať na vyzvanie a pokyn k práci,
- spracovať podnety, informácie, zapamätať si ich a následne využiť,
- diferencovať podnety a sústrediť sa iba na tie, ktoré sú dôležité pre danú činnosť....

Hry a cvičenia zamerané na rozvoj pozornosti :

- Triedenie geometrických tvarov – z tvrdého papiera nastrihajte po 10 malých trojuholníkov, štvorcov, obdĺžnikov a kruhov. Dieťaťu zaviazte oči a jeho úlohou bude roztriediť tieto tvary podľa druhu na štyri kôpky. Ak vaše dieťa rado súťaží, skúste mu každý deň porovnávať čas a zisťovať, či sa zlepšuje.
- Pohybová hra na rozvoj pozornosti – dieťaťu budete dávať povely. Ak povie „hríb“ spraví drep, ak povie „strom“ musí sa postaviť. Povely hlásite náhodne, pokojne aj viackrát za sebou. Ak je hra pre dieťa príliš krátka pridajte ďalšie povely , napr. „lietadlo“ – rozpaží ruky, „žaba“ - vyskočí. Predstavivosti sa medze nekladú,

vymyslíte si rôzne iné povely. Hru môžete ozvláštniť tak, že sa zapojí celá rodina a spravíte si súťaž.

- Niečo vidím a je to... – porozhliadnite sa po miestnosti a povedzte dieťaťu vetu : „niečo vidím a je to modré“. Dieťa pozorne sleduje predmety v miestnosti, keď uhádne, dáme mu ďalšiu úlohu. „Niečo vidím a je to okrúhle/vysoké/zo skla/čierne/veľké... Táto aktivita sa dobre realizuje napríklad aj v meste, keď sedíte na lavičke a na niečo čakáte, taktiež v čakárni u lekára a podobne.
- Čítajte dieťaťu príbeh alebo rozprávku. Dohodnite sa na jednom slove podľa obsahu rozprávky, pri ktorom dieťa zatlieska. Napríklad to môže byť slovo „zajac“, ak čítate rozprávku o zajacovi. Následne vy čítate text a keď prečítate slovo „zajac“, dieťa by malo tlesknúť.
- Hľadanie písmen – vyberte dieťaťu odsek z novín textu z novín alebo časopisu tak, aby písmená boli dostatočne veľké a poproste dieťa aby vyškrtalo napr. písmeno A v celom odseku.
- Čo sa zmenilo? - rozložte na stôl (deku) rôzne veci. Dieťa pristúpi k stolu a prezerá si veci jednu minútu, potom sa obráti ku stolu chrbtom. Vy niektorú vec zo stola odstránite alebo ju položíte na iné miesto. Dieťa sa znova obráti k stolu a do jednej minúty má spoznať, čo sa na stole zmenilo.

Použité zdroje:

Luba Končerková : Vývinová psychológia

Dana Kutáľková: Jak připravit dítě do 1. třídy

PhDr. Andrea Baranovská, PhD : Pripravenosť dieťaťa na školu – spôsoby zisťovania a rozvíjania dostupné na

https://mpc-edu.sk/sites/default/files/projekty/vystup/baranovska_1_0.pdf

<https://www.rodinka.sk/vychovavame/vychovavame-deti/hry-pamat-pozornost/>

<https://eduworld.sk/cd/beata-tancsakova/6972/pozornost-dietata-mozete-rozvijat-doma-hrami>

<https://yvonahornakova.blog.sme.sk/c/505228/mate-doma-predskolaka-jednoduche-aktivity-ktore-ho-lepsie-pripraviva-na-vstup-do-skoly.html>

<https://eduworld.sk/cd/jaroslava-konickova/3022/17-tipov-ako-rozvijat-pamat-a-logicke-myslenie-v-predskolskom-veku>

<https://eduworld.sk/cd/vierka-mednanska/4770/10-hier-na-podporu-pozornosti-u-deti>